

CONTRA

nr 5 1991 (nr 99 från starten) årgång 17 Pris 25:–

Växthuskonspirationen
Neutralitetsmyten
Ny Demokrati

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sju gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Anders Fjällström

Adress

Box 6082, 102 32 Stockholm
Tel 08-654 95 52 (även 08-751 56 26)
Telefax: 08-654 95 52 (manuell inkoppling)
Frihetens röst (telefonsvarare) 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.
Inbetalas på postgiro 85 95 89-4
eller bankgiro 261-2638.

Finland: Minst 95 mark per år.

Finländskt postgiro 1125 82-9.

Norge: Minst 145 norska kronor per år.

Norskt postgiro 1 99 82 77.

Danmark: Minst 145 danska kronor per år.

Däniskt postgiro 1 69 06 98.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár

Redigering & Layout: Anders Fjällström

Redaktion: Christer Arkelors, Anders Fjällström,

Carl G. Holm och Benny Rung

Övriga medarbetare: Tommy Hansson, Bertil

Häggman, Bertil Lindblom, Alf Norbäck, Arne

Sundström, Roger Söderqvist, Heidi Torbergson

samt Peter Hartvig, Köpenhamn, Allan C.

Brownfield, Washington och Rune Westin, Sydney.

Annonser

Johannes Dirfeldt 0510-225 88

Länsskontakter

Blekinge: Mats Mårtensson 0455-133 36

Bohuslän: Karl Gustaf Kleen 0523-315 10

Gotland: Alf Norbäck 0498-102 06

Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23

Göteborg: Magnus Ekellund 031-84 70 21

Halland: Jörn Alwenud, 0346-620 46

Jämtland: se Västernorrland

Jönköping: David Stavenheim 036-18 68 62

Kalmar: Se Jönköping

Kopparberg: se Gävleborg

Kristianstad: Ota Axelsson 0451-802 65

Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21

Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43

Norrboten: Elisabeth Olsson 0970-340 85

Skaraborg: Frank Wurm 0500-335 44

Stockholm: Claes Henriksson 08-761 28 36

Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62

Uppsala: Hermann Schulze 018-35 81 28

Värmland: se Örebro

Västerbotten: Georg Norlin 0912-300 62

Västernorrland: Herbert Forsström 060-246 98

Dr: Stanley Skoglund 060-56 89 65

Västmanland: Michael Berg 021-270 33

Älvsborg: Evald Olsson 0531-112 65

Örebro: Karl-Edvard Hellkvist 0581-132 22

Östergötland: se Jönköping

Danmark: Lise-Lotte Hartvig 31 10 88 72

Norge: Arne Styhr 02-56 08 86

Nyland: Roger Wessman 90-76 69 37

Österbotten: Joakim Förars 961-21 14 04

Presslagd 1991-08-08

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1991

CONTRA-NYTT

Ny Contrabok!

Tack vare privat finansiering har det varit möjligt för Contra att ge ut ytterligare en bok: *Neutralitetsmyten*. Det är Tommy Hansson som tar upp den svenska neutraliteten under 1900-talet. I boken konstaterar han att svenska regeringar – trots den officiella svenska neutraliteten – gång efter annan aktivt eller passivt gett sitt stöd till diktaturer. Det gällde Hitlertyskland under Andra världskriget och senare en rad kommunistdiktaturer. Författarens slutsats är att den svenska neutraliteten lika gärna kan skrotas inför Sveriges integration med Europa.

Boken är på 61 sidor och priset är 73:–, plus porto.

Säg Din mening!

Det är omöjligt att göra en politisk tidskrift som i alla stycken alltid är alla läsare till lags. Dessutom har enskilda skribenter givetvis friheten att baka in personliga synpunkter i sin text, utan att varje mening med nödvändighet behöver överensstämma med redaktionens åsikter.

Vi tar dock tacksamt emot synpunkter på hur vi ska kunna göra Contra bättre och intressantare. Men helst i skriftlig form, eftersom ett brev är lättare att använda som diskussionsunderlag än ett telefonsamtal. Du är också välkommen med en insändare om Du vill föra fram synpunkter på det som skrivits i Contra, eller om Du vill ta upp någon fråga vi inte berört.

Brevvän i Sibirien!

Contra har åtminstone en regelbunden läsare i Baltikum. Det hindrade dock inte att vi blev storligen förvånade när vi i början på sommaren fick en beställning på en T-tröja från Tjumen på andra sidan Uralbergen. Sedan fick vi också en förfrågan om brevvänner från 19-åriga Elena Kimentinova. Hon är intresserad av musik, sport, böcker, resor, naturen och djur. Skriv på engelska eller ryska till Elena under adress: Tiumen obl., Nefteyugansk 6 33-2, SU-626430, Sovjetunionen.

INNEHÅLL – CONTRA 5/1991

sid

- 3 **Neutralitetsmyten**
Presentation av en ny Contra-bok.
- 6 **Växthuskonspirationen**
Anders Fjällström om den s k växthuseffekten.
- 10 **Brev till Contra**
Contras läsare tycker till.
- 11 **Gula sidorna**
Aktuella smånotiser.
- 15 **Kristen vänster hyllade Mao, Ho och Castro**
Tommy Hansson om den s k befrielsesteologin.
- 18 **Revolution med drag under galoschen**
Carl G. Holm intervjuar Ian Wachtmeister.
- 21 **Möte med Dubcek**
Rune Westin intervjuar Alexander Dubcek.
- 22 **Boknytt**

Ny Contrabok av Tommy Hansson:

Neutralitetsmyten

Sverige har under hela 1900-talet intagit en neutral utrikespolitisk hållning. Under senare decennier har denna hållning sammanfattats i formeln "alliansfrihet i fred syftande till neutralitet i krig".

Men Sveriges neutralitetspolitik har varit bedräglig, ty gång efter annan har svenska regeringar – både socialdemokratiska och borgerliga – tagit ställning för den kommunistiska sidan i väpnade konflikter. Vietnam och Angola är ett par exempel på det. Om vi går längre tillbaka gick Sverige med på eftergifter gentemot Tyskland under båda världskrigen.

När vårt land nu integreras med Europa och västvärlden är det logiskt att neutralitetsdoktrinen skrotas och att Sverige öppet – politiskt och militärt – tar ställ-

ning för de västdemokratiska värderingarna. Anslutning till såväl EG som NATO kan då bli aktuellt.

Neutralitetsmyten är slutgiltigt död, och den har heller aldrig motsvarats i en reellt förd politik.

Tommy Hansson ger i sin nya bok *Neutralitetsmyten* en saklig men samtidigt skarpt polemisk översikt över den svenska utrikespolitiken, som alltför länge ängsligt sneglat åt den totalitära sidan.

Författaren är verksam som journalist och debattör och tillhör Contras fasta medarbetare. Han är bland annat också utrikesmedarbetare i tidningen *MorgonPosten* i Göteborg. Han sammanfattar här några av de viktigaste punkterna i sin bok.

För Olof Palme, Pierre Schöri, Sten Andersson och andra ledande svenska socialdemokrater har den utrikespolitiska ledstjärnan hetat "internationell solidaritet". Det är ett synsätt som tillåtit Sverige att i strid med vår neutralitetsdoktrin öppet ta ställning för den totalitära sidan i en rad internationella konflikter.

Denna hållning har skaffat Sverige ett tvivelaktigt rykte i huvudstäder som Washington, London, Bonn och Paris och Lisabon, medan man applåderat i Moskva, Hanoi, Luanda, Maputo och Havanna...

Om man studerar Olof Palmes utrikespolitiska synsätt och hans uppfattning om Sverige som ett moraliskt föredöme i världen är det lätt att i denna hållning skönja en återklang från den svenska stormaktstiden.

Grunden till Sveriges stormaktsera lades av Gustav Vasa, som var konung mellan 1523 och 1560. Gustav Vasa avskaffade tyskars och danskars dominans över Sveriges affärer och använde Luthers protestantiska kristendom som grund för sitt välde. Politiska och religiösa avvikare förföljdes hänsynslöst, bland dem upprorsmannen Nils Dacke.

Gustav Vasas sonson Gustaf II Adolf uppsteg på rikets tron 1611. Han blev den förste stormaktskungen. Med Gustaf Adolf och rikskanslern Axel Oxenstierna vid rodret utvecklades Sverige i rask takt.

Järnmalmshandlingen i Bergslagen blev en förutsättning för landets militära potens. Då den svenske monarken blev utsedd till befälhavare för de protestantiska styrkorna i Trettioåriga kriget (1618–1648) blev han en ledande internationell gestalt.

Gustaf II Adolf stupade dock, blott 37 år gammal. Hans död gjorde slut på alla möjligheter att Europa skulle kunna enas under den protestantiska läran, och då hans dotter Kristina abdikade som svensk drottning 1654 och övergick till den ro-

mesk-katolska kyrkan var Sveriges stormaktsera dömd till undergång. Även om det dröjde ända till 1718 innan den siste stormaktskungen – Karl XII – stupade i Norge.

Gustav III – Palme

Den siste svenske konungen med drömmar om ett nytt stormaktsvälde var Gustav III (1772–1793). Då han fruktade att Sverige skulle upplösas som nation och delas av stormakterna med Ryssland i spetsen genomförde han i augusti 1772 en oblodig statsvälvning och gjorde sig själv till diktator. Han hade ett flertal goda egenskaper och gjorde bland annat Sverige till en utvecklade kulturnation.

Gustav III såg sig själv som en arvtogare till "hjältekungarna" Gustav Vasa, Gustaf II Adolf och Karl XII och förde ett föga framgångsrikt krig mot Ryssland.

Han hyste även välmenter, men totalt orealistiska, ambitioner att befria den franska kungafamiljen undan revolutionärerna.

Det finns för övrigt klara och skrämmande likheter mellan Gustav III och Olof Palme:

- Båda hade missriktade illusioner om Sverige som en betydelsefull stormakt
- Båda missförstod Sveriges verkliga – blygsamma – ställning i världspolitiken.
- Båda var antagonistiska personligheter, som hade mycket lätt att skaffa sig fiender.
- Båda mördades slutligen i Stockholm – Gustaf III 1793 och Palme 1986.

Tyskvänlighet

Under senare hälften av 1800-talet hade Sveriges utrikespolitik övergått till att bli alltmer neutralistisk. Både i Krimkriget och de dansk-tyska konflikterna hade vi så när råkat i krig, men undgått detta.

En svensk neutralitetskungörelse av 1904 kungjorde att det var Sveriges "föresats att under krigiska förvecklingar mellan främmande makter städe iakttaga den sträng-

aste och mest opartiska neutralitet enligt folkrättens grundsatser".

Första världskriget (1914–18) satte dock vår neutralitet, som vi delade med Danmark och Norge, på svåra prov. Genom olyckliga uttalanden från den svenska utrikesledningen fick Ryssland först uppfattningen att Sverige skulle delta i kriget på Tysk-

att förstå de anklagelserna.

Eftergifter

Journalisten Maria-Pia Boëthius kom i våras ut med den läsvärda boken *Heder och samvete* (Norstedts) som påtalade den pronazistiska svenska hållningen under det Andra världskriget. Tidigt krävde Sveriges förkrigstida socialdemokratiska regering att Tysklands nationalsocialistiska regim under Adolf Hitler skulle stämpla "J" för jude i judarnas pass. Liksom under förra kriget fanns i vårt land kraftigt tyska och nu även nationalsocialistiska sympatier.

Det finns många – alltför många – oklarheter kring Sveriges hållning under kriget. Efter Tysklands angrepp på Sovjetunionen, midsommaren 1941, valde koalitionsministären under Per Albin Hanssons ledning att tillmötesgå tyska krav på att genom Sverige frakta en hel division (Engelbrecht-divisionen) tyska soldater som skulle sättas in i striderna.

Det mest kända inslaget i de svenska eftergifterna var permittenttrafiken mellan Norge och Tyskland över svenskt territorium. Det skedde även transporter över Sverige mellan södra och norra Norge, den så kallade hästskotrafiken. Transiteringen omfattade även krigsmateriel. Mellan 1940 och 1942 transporterades drygt två miljoner tyska soldater i båda riktningarna mellan Trelleborg och Korsjö.

Yttermera är det välkänt att utan järnmalm från de svenska malmfälten i nordligaste Sverige skulle tysk industri haft mycket svårt att hävda sig. Detta gäller även exporten av kullager från Sverige till Tyskland.

Det var först när krigslyckan började svika Tredje riket som Sverige i sant maktpositivistisk anda började ompröva sin eftergiftspolitik. Permittenttrafiken inställdes 1943, medan malmleveranserna reducerades – de inställdes ej – vid ungefär samma tidpunkt. Det var först i slutet av 1944, då

Då PLO-ledaren Yassir Arafat besökte Sverige i december 1988 lät han avfotografera sig tillsammans med utrikesminister Sten Andersson.

lands sida och sände en flotteskadeför uppgift att anfälla svenska sjöstridskrafter nära Fårösund. Dessbättre lugnade ryssarna snart ner sig.

Medan våra likaledes neutrala broderfolk hyste sympatier för Storbritannien och ententen, rådde i Sverige en markerat tyskvänlig opinion. Detta gällde såväl i de breda folklagren som i kungahuset och regering.

Den 19 oktober 1914 beslutade Sverige exempelvis att gå med på tyska krav om att släcka merparten av alla lysbojar och fyrar i södra Sverige i syfte att hindra engelska fartyg från att ta sig in i Öresund. Storbritanniens reaktion blev skarp.

Vidare protesterade den 30 augusti 1916 de brittiska, franska, ryska och italienska sändebuden i Stockholm mot att den svenska regeringen på tysk anmodan låtit minera Kogrundsgränsen vid södra inloppet till Öresund, nordväst om Skanör. Det var den enda farled genom vilken ententens fartyg kunde ta sig in i sundet.

Åter anklagades Sverige för att stå på Tysklands sida i kriget. Det är inte svårt

Tyskland i praktiken var slaget, som Sverige avslutade handeln med Hitlers rike. Och då först efter kraftiga påtryckningar från de allierade.

Den prosovjetiske Undén

Efter krigsslutet 1945 fanns visserligen inte Nazityskland att fjäska för. Men Sverige och dess socialdemokratiska regering fann i Stalins Sovjetvälde snart en ny stormakt att idolisera. Den svenske utrikesministern Östen Undén och finansministern Ernst Wigforss hörde till Sovjets största beundrare i vårt land.

Undén och hans regering bekände färg rejält i samband med den så kallade baltutlämningen 1946, då Sverige till Sovjet överlämnade 146 baltiska flyktingar och 2 700 före detta tyska soldater. Veterligen var Sverige det enda land som överlämnade vanliga tyska soldater till fienden. Det lilla furstendömet Liechtenstein (med 15 000 invånare!) vägrade exempelvis att utlämna 500 ryska fångar till ryssarna.

Men ledande svenska socialdemokrater som Gunnar Myrdal och Tage Erlander – liksom författaren P O Enquist – har fortsatt att försvara utlämningen av balter och tyskar till Stalins godtycke.

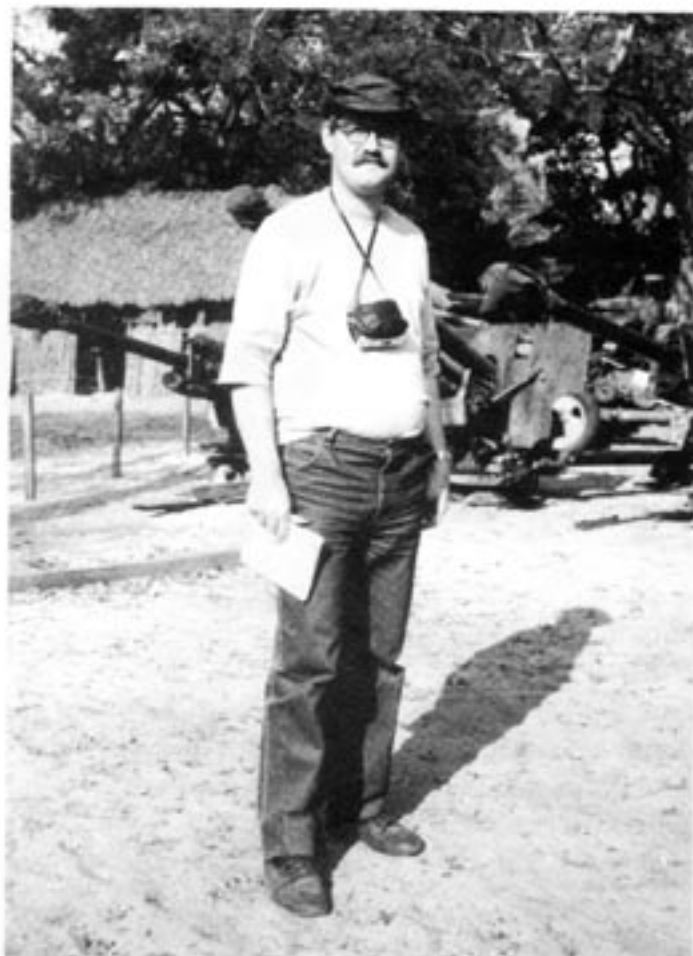
När Norge, Danmark och Island efter kriget valde att gå med i Atlantpakten (NATO) för att därmed ta ställning för de västdemokratiska värdena, förblev Sverige alliansfritt. Det fanns i ledande (s)-kretsar en principiell anti-amerikanism och en lika principiell pro-sovjetism. Wigforss påstod i ett tal i Borås den 4 april 1948 på fullt allvar att det låg närmare till hands att västmakterna skulle angripa Sverige än att öst skulle göra det.

Nyvästern

Östen Undén lade grunden för att den revolutionsromantiska inställning som blev Sveriges från och med mitten av 1960-talet.

Detta synsätt har tillåtit såväl socialdemokrater som borgerliga att hysa stor förståelse för väpnad revolution och totalitär socialism i den tredje världen. Den traditionella sovjetvänliga inställningen bland svenska socialister fick ny stimulans genom "nyvästerrörelsen" som blomrade upp i mitten av 1960-talet.

Den nya vänstersynen vann tidigt in steg hos svensk socialdemokrati, särskilt i fråga om sättet att se på förhållanden i länder med stort avstånd från svensk horisont. Pådrivare i vänstervridningen av socialde-

Tommy Hansson på besök i Jamba, Angola, 1988.

mokratisk utrikespolitik var de unga förmågorna Olof Palme och Pierre Schori.

Palme var tidigt kritisk mot USAs engagemang i Vietnam, och i samband med Sexdagarskriget i Mellanöstern 1967 bröt han med socialdemokraternas Israel-vänliga politik genom att stämpla staten Israel som angripare. Sverige har därefter haft mycket intima relationer med terroristorganisationen PLO.

Då PLO-ledaren Yassir Arafat besökte Sverige i december 1988 lät han avfotografas tillsammans med utrikesminister Sten Andersson. Av bilderna framgår att de båda männen trivdes synnerligen bra tillsammans. Knappt två år senare fanns Arafat och PLO med på Saddam Husseins sida vid Iraks invasion av Kuwait.

Schori, som är en nära vän till den notoriske spionen Arne Treholt, har jämte Palme utgjort motorn i Sveriges prorevolutionära politik i Tredje världen och när det gäller att stödja sovjetiska förslag som "en kärnvapenfri zon i Norden".

Då Kubas stalinistiske diktator Fidel Castro vid Palmes statsbesök på Kuba i mars 1975 hyllade den svenske statsministern som en "kär och högt aktad vän" fanns

Schori med som Palmes specielle rådgivare.

Neutraliteten en myt

I en lång rad väpnade konflikter har Sverige ensidigt stött den kommunistiska sidan i Afrika, Asien och Latinamerika. Det har skett i länder som Vietnam, Angola, Mozambique, Nicaragua, Sydafrika, Israel och så vidare.

Frågan är: Hur har det varit möjligt för både (s)-märkta och borgerliga regeringar – de icke-socialistiska ministärerna 1976–82 endast fortsatt socialdemokraternas prokommunistiska stödpolitik i Tredje världen – att förena alliansfriheten och neutraliteten med en sådan ohöjlt partisk utrikespolitik?

Svaret är: Det har inte varit möjligt. Den svenska neutraliteten är en

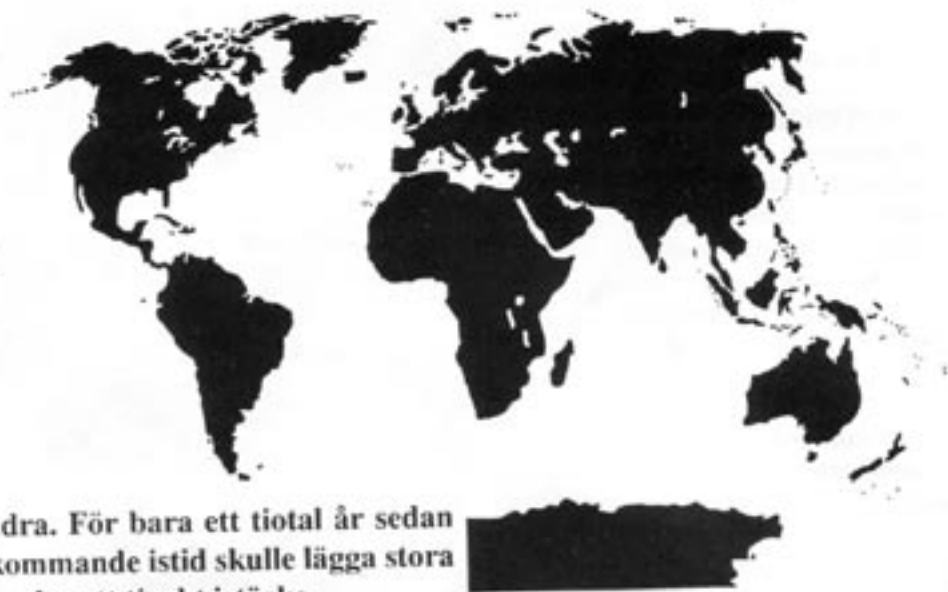
myt som blivit trodd bland annat därför att brotten mot den förklarats vara "solidaritet med fattiga och förtryckta". Därför kunde Palme påstå att USAs krigföring i Vietnam var sak samma som nationalsocialistiska krigsförbrytelser. Därför har Palme och Schori kunnat åka till Kuba och låta sig hyllas av Castro. Därför har Sten Andersson med förtjusning låtit sig omfamnas av Arafat. Och därför har svenska regeringar öst in miljarder svenska skatte-kronor i kommunistiska terroristers kassa-valv.

Förhoppningsvis får vi snart en regering som:

- Skrotar neutralitetspolitiken;
- Låter Sverige delta i ett europeiskt och västligt säkerhetssamarbete; och
- Skrotar SIDA och skickar dess chef, Carl Tham, på demokratisk omskolning. □

Tommy Hanssons Neutralitetsmyten kan beställas direkt från Contra för 73:–, plus porto 15:–.

Växthus-konspira-tionen

Undergångsteorierna avlöser varandra. För bara ett tiotal år sedan varnade många forskare för att en kommande istid skulle lägga stora delar av Europa och Nordamerika under ett tjockt istäcke.

Hotet för dagen är den globala uppvärmingen, den s k växthuseffekten, som bl a sägs leda till att stora landområden läggs under vatten. Men kan vi lita på de forskare som lagt fram teorin om växthuseffekten? Finns det några säkra indikationer på att jordens medeltemperatur stiger, eller försöker forskarna skrämja oss av helt andra orsaker?

Att det förekommer en växthuseffekt är obestridligt. Det är tack vare att det finns vattenånga (H₂O), koldioxid (CO₂) och andra växthusgaser i jordatmosfären som livet på jorden är möjligt. Förutom denna växthuseffekt skulle solens värme reflekteras tillbaka ut i världsrymden och jorden vara en isklump utan liv. Jordens årsmedeltemperatur skulle vara -18° C i stället för som nu +15° C.

Det som populärt kallas för växthuseffekten är dock en helt annan sak. Det handlar om en teori som hävdar att industrisamhällets utsläpp av koldioxid leder till att jordens medeltemperatur ökar. Anhängarna av denna teori för fram en rad "bevis" för den. Bl a hävdas att temperaturen ökat under de senaste hundra åren och att konsekvensen av denna temperaturökning blivit att havsytan stigit.

Stiger temperaturen?

En förutsättning för en prognos om framtiden ska vara tillförlitlig är att den bygger på korrekta uppgifter. De forskare som för fram teorin om växthuseffekten påstår sig kunna visa upp temperaturstatistik som underbygger deras uppfattning, statistik som massmedia tjänstvilligt återgivit. Men den fråga som bör ställas är: hur pålitlig är egentligen deras statistik?

Är uppgifterna t ex inhämtade under en tillräckligt lång tidsrymd? I annat fall kan slumpmässiga och tillfälliga variationer påverka forskarnas slutsatser. Även om det exempelvis konstateras att temperaturen har ökat från ett decennium till ett annat bevisar inte det att temperaturen långsiktigt ökar. Jämförelsen mellan två andra decennier kanske i stället leder till slutsatsen att temperaturen sjunker.

FNs klimatutredning (IPCC) lade vid en stor klimatkonferens i Sundsvall 1990 fram sin analys av det globala klimatet. Av utredningsmaterialet kan utläsas att det visserligen skett en global uppvärmning på 0,3–0,6 grader Celsius under de senaste hundra åren, men att förändringen helt ligger innanför de naturliga variationerna av klimatet. Det är därför fel att betrakta temperaturhöjningen som en trend.

Intressant är att jämföra dessa uppgifter med det forskningen känner till om temperaturvariationen hos svenska klimatet under en annan hundraårsperiod: 1750 till 1850. Då varierade medeltemperaturen med hela fyra grader!

Sundsvallskonferensens summering blev

För tio år sedan varnade forskarna för en kommande istid. Märkligt nog tas de nu på samma allvar när de varnar för en global uppvärmning.

att det i nuläget faktiskt inte går att påvisa någon temperaturökning utöver de naturliga variationerna. Märkligt nog har denna uppseendeväckande slutsats inte alls fått något genomslag i massmedia.

Var temperaturuppgifterna insamlas är ett annat förhållande som påverkar statistikens tillförlitlighet. Väldigt är att temperaturen i bebyggelse är högre än på den omgivande landsbygden. Skillnaden kan vara i storleksordningen 2–3 grader. Det beror till en del på att städernas hus och maskiner avger värme, men främst på att asfalterade ytor ackumulerar solens värme bättre än vegetation. Meteorologiska mätstationer är ofta belägna i eller i närheten av städer eller i anslutning till flygplatser, vilket leder till att förhöjda temperaturer registreras.

Mätningar från satellit ger en annan och mer korrekt bild av klimatet, eftersom temperaturen då registreras även i de stora områden som ligger mellan städerna. Enligt statistik som bygger uppgifter från mätstationer vid markytan ökade medeltemperaturen i USA mellan 1979 och 1989 med 0,2 grader. Satellitmätningar från samma period uppvisar ingen sådan temperaturförändring.

Detsamma gällde den studie av satellitmätningar av det globala klimatet som publicerades den 29 mars 1990 i den amerikanska tidskriften *Science Magazine*. I rapporten, som sammanställdes av forskare vid den amerikanska rymdflygsstyrelsen (NASA) och universitetet i Huntsville, Alabama, och som betecknades som den dittills mest tillförlitliga, framhölls att några bevis för en global uppvärmning inte kunde påvisas.

Stiger havsnivån?

Påståendena om att temperaturen ökar hör samman med uppgifterna om att en stigande havsnivå. Ett skräckscenariö målas här upp, där städer som London, New York och Venedig hamnar under vatten.

Hela ögrupper går – om man får tro förespråkarna för växthuseffekten – mot sin undergång, och låglänt belägna länder som Nederländerna och Bangladesh kommer till betydande del att täckas av vatten. Och som inte det vore nog, leder den ökade avdunstningen från havet till kraftiga tropiska stormar, som kan ödelägga stora och befolkningstäta områden runt ekvatorn.

Det är dock mycket svårt att mäta om havsnivån verkligen stiger. Frågan är: i förhållande till vad? Att en höjning av

havsyntans nivå konstateras behöver inte betyda att det är havet som stiger. Det kan vara kusten som sjunker istället. Mätningar i Storbritannien visar t ex att havsyntan sjunker i norr medan den stiger i söder. Det är givetvis inte möjligt. I själva verket är det landytans nivå som förändras.

Vid ett av världens främsta oceanografiska institut, det som ligger vid Cape Cod 40 mil norr om New York, betygar forskarna att det helt enkelt är omöjligt att avgöra om havsnivån stiger. Det finns visserligen en del mätningar som tyder på det, men andra mätningar antyder tvärtom att havsnivån sjunker.

1989 kom det fram tecken på att polar-

Det finns inga säkra indikationer på att klimatet blir varmare eller att havytans nivå stiger. De översvämningskatastrofer som inträffat har berott på översvämmande floder.

istäckena håller på att smälta. Ubåtar i Antarktis rapporterade att isen inte var lika tjock som för tio år sedan. Men precis som vad gäller temperaturen, är en tioårsperiod inte en tillräckligt lång tid för att några tillförlitliga slutsatser ska kunna dras.

Dagliga mätningar som gjorts de senaste tolv åren från satellit visar att istäcket visserligen förändras från år till år, men att förändringen över hela perioden inte skett i någon bestämd riktning. Isnivån kan av helt naturliga orsaker variera inom ganska vida gränser. Det visar analyser av salthalten i isen i utkanten av Antarktis, som ger vid handen att isnivån periodvis under de senaste 200–300 åren varit betydligt lägre än idag.

Påverkar koldioxidhalten klimatet?

Vi måste alltså konstatera att både vad gäller jordens temperatur och havytans nivå

har förespråkarna för teorin om växthuseffekten inte alls så mycket på fötterna som de vill få oss att tro.

Men låt oss för resonemangets skull ändå godta tesen att temperaturen verkligen stiger och fråga oss: *Varför* stiger jordens medeltemperatur?

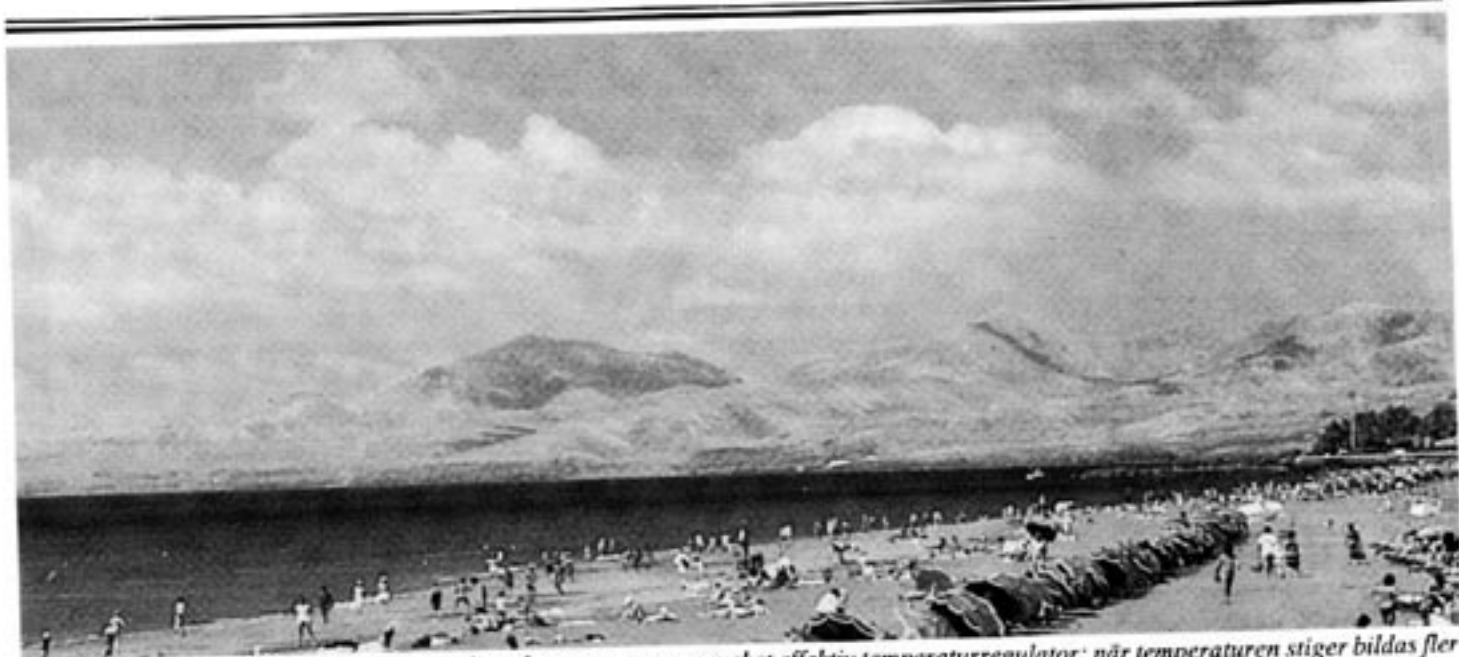
För att teorin om växthuseffekten ska kunna anses hållbar krävs inte bara att en temperaturhöjning kan konstateras. Forskarna måste också kunna visa att det föreligger ett samband med denna höjning och koldioxidhalten i atmosfären. Det är ju bara om ett sådant samband verkligen föreligger som industrialiseringen – dvs utsläppen av koldioxid från motorer och förbrän-

ningsanläggningar – kan göras ansvarig för temperaturhöjningen.

Under jordens historia har atmosfärens koldioxidhalt förändrats åtskilliga gånger. Bara under de senaste tvåhundra åren har koldioxidhalten varierat mycket kraftigt. Känt är också att koldioxidhalten varit låg under istiderna, medan den ökat under de varma perioderna.

Anhängarna av växthuseffekten hävdar att det är den ökade koldioxidhalten som orsakat de varmare perioderna, utan att närmare förklara hur denna ökning av koldioxidhalten kunnat komma till stånd.

En annan och rimligare tolkning är det omvända, dvs att det är temperaturen som inverkat på koldioxidhalten. När jordens temperatur sjönk under istiderna – av orsaker som vi inte vet särskilt mycket om – blev resultatet minskad växtlighet. Det innebar i sin tur att de gröna växterna avgav mindre koldioxid till atmosfären och i slut-

En viktig faktor som ofta förbises är att molnen fungerar som en mycket effektiv temperaturregulator: när temperaturen stiger bildas fler moln, vilka får temperaturen att åter sjunka.

änden att koldioxidnivån blev lägre.

De forskningsresultat som föreligger underbygger också denna senare tolkning: förändringen av temperaturen har visat sig komma först i tiden, varefter minskningen av koldioxidhalten kommit därefter.

Andra forskningsresultat, som bygger på analys av luftbubblor i Grönlandsisen, visar att koldioxidnivån i atmosfären ökat från omkring 280 ppm (miljondelar) år 1760 till omkring 350 ppm 1990. Det innebär en ökning på omkring 25 procent.

Koncentrationen av en gas uttrycks vanligtvis just i ppm. Resultatet blir siffror som antyder en större dramatik än vad det i själva verket är fråga om. Uttryckt som procent har koldioxidhalten i atmosfären ökat från 0,028 till 0,035 procent! Något klart samband mellan denna ökning och en global temperaturhöjning är dock svårt att påvisa: under den period då koldioxidhalten ökade mest, mellan 1940 och 1970, sjönk faktiskt jordens medeltemperatur.

Dåliga klimatmodeller

Vetenskapsmännen kan idag visa upp avancerade dataprogram som påstås stödja deras hypoteser om växthuseffekten. Dessa klimatmodeller liknar vid en första anblick de dataprogram som används för väderprognoser, men är uppbyggda efter helt andra principer.

Ett program för väderprognoser utgår från den aktuella vädersituationen och räknar sedan med hjälp av en invecklad matematik fram en prognos. De mest avancerade dataprogrammen klarar med någor-

lunda säkerhet att förutspå vädret fem dygn framåt.

Klimatmodellerna försöker i stället efterlikna jordens klimat i princip. Datorn matas med uppgifter om solens värmestrålning och fysikaliska lagar för atmosfärens strålningsegenskaper och räknar sedan fram temperatur, vindar, regnmängder osv.

Enligt flera av de modeller som använts kommer stora områden på jordytan att bli 1,5–4,5°C varmare om koldioxidhalten fördubblas. Sådana resultat väcker måhända stor respekt bland människor med övertro på datateknikens möjligheter, men det finns goda skäl att ifrågasätta klimatmodellerna. De resultat som visas upp är helt beroende av dataprogrammets utformning och de mätvärden som matas in – och till syvende og sist av vilka resultat som forskarna önskar visa upp.

Mycket tyder på att de datoriserade klimatmodellerna är långt ifrån fulländade. Det antyder redan osäkerheten om vilken temperaturhöjning som kan förväntas. Om vi ska kunna tro på modellernas framtidsprognoser måste de först och främst kunna visa en tillförlitlig bild av vårt nuvarande klimat. Och inte ens det klarar de! För tro en av världens mest avancerade klimatmodeller, framställd vid Meteorological Office i Storbritannien, regnar det exempelvis lika mycket i Sahara som i Skottland...

Fysikaliska lagar

Växthuseffekten antas visa att koldioxid är en växthusgas som absorberar den värmestrålning som reflekteras från marken. Men

koldioxid är inte den enda växthusgasen. Andra viktiga gaser är metan (CH₄) ozon (O₃) och vattenånga. Den process som avgör hur mycket värme en gas absorberar och avger tillbaka till jordytan är i själva verket mycket komplicerad och dessutom relaterad till förekomsten av de andra växthusgaserna.

Det finns därför inget självklart samband mellan ökad koldioxidhalt och ökad temperatur. En del forskare – t ex professor Elsasser vid Lawrence Livermore Laboratories i Kalifornien – hävdar t o m att en fördubblad koldioxidnivå leder till avkylning.

En viktig faktor som här ofta förbises är molnbildningen. När temperaturen stiger vid markytan ökar vattenavdunstningen och därmed bildandet av moln. När molnen blir fler och större skärmas en större del av solstrålningen av, vilket får temperaturen vid markytan att åter sjunka. Molnen fungera med andra ord som en temperaturregulator, som mycket effektivt motverkar de faktorer som skulle kunna leda till att temperaturen ökar. I själva verket behöver molnens reflektion av solens värmestrålning bara öka med ett par procent för att jordens värmesystem åter skall vara i balans.

Så även om en ökning av koldioxidhalten i ett initialskede verkligen leder till att jordytan blir varmare kommer molnen i sin egenskap av temperaturregulator mycket snabbt att korrigera detta.

Många vinnare

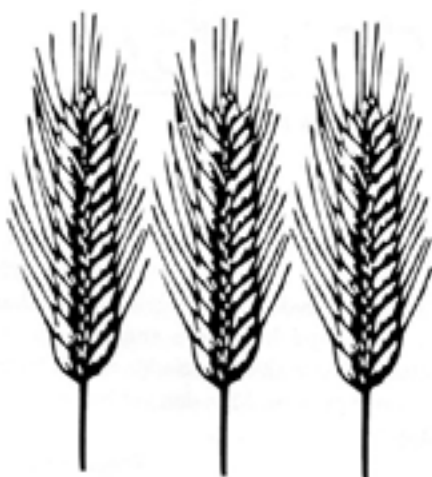
Hur kommer det sig då att teorin om växt-

huseffekten fått ett sådant genomslag – trots att även en ganska lekmanmässig granskning visar att den har stora brister? Det faktum att vi närmar oss ett sekelskifte ökar gångbarheten för allehanda apokalyptiska scenarier. Teorin skulle också – av personer med böjelse för konspirationsteorier – kunna beskrivas som en konspiration mot det moderna industrisamhället. Men det finns andra, mer jordnära förklaringar:

Forskare behöver som bekant forskningsanslag. Och för de forskare som inte arbetar inom det privata näringslivet handlar det ständigt om att övertyga de ansvariga politikerna om betydelsen av forskningen. Vad kan vara bättre argument för stora forskningsresurser än hot om kommande katastrofer?

Chansen att få generösa anslag ökar betydligt om massmedia tar upp katastrofscenariet. Det gör tidningar och etermedia mer än gärna, eftersom katastrofer säljer lösnummer och ökar etermediernas publik-siffror. Den vanlige medborgaren som oförskyllt utsätts för denna flod av katastrofreportage blir naturligtvis orolig och förväntar sig att politikerna ska reagera.

I det läget tvingas politikerna att visa handlingskraft och tillgodoser forskarnas önskemål: forskningsanslagen ökas (eller hot om en minskning dras tillbaka). Dessutom tillsätts utredningar som i sinom tid kommer fram till en rad nya lagar och förordningar.

En högre koldioxidhalt i atmosfären skulle bara vara bra för växtligheten.

Det är dock knappast med tungt hjärta som politikerna ser sig tvingade till handling. För även de drar nytta av hotet om den kommande katastrofen. Kampen för en "god sak" kan leda till förbättrade opinionssiffror. Dessutom ger förespeglningar om att miljön måste värnas politikerna möjlighet att höja skatter och avgifter, en drömsitt för de flesta politiker. Protester mot skatthöjningarna kan i detta läge lätt avfärdas. De som protesterar påstås helt enkelt sakna insikter om det allvarliga i hotet mot miljön.

En annan "växthuseffekt"

Men om nu en ökad koldioxidnivå inte leder

till alla de problem som utmålas – finns det då andra faror med ökade koldioxidutsläpp? Egentligen inte. Även om koldioxidnivån fördubblades från nuvarande nivå skulle den vara helt ofarlig för människor och djur.

Det skall till mycket höga nivåer för att några negativa effekter ska kunna påvisas. Koldioxid är i måttliga koncentrationer ofarligt och ingår ju i vårt egen utandningsluft. I utandningsluften handlar det om en koncentration på hela 4,4 procent, medan en fördubbling av koncentrationen i jordatmosfären skulle innebära en koncentration på endast 0,07 procent!

En effekt skulle dock en höjd koldioxidnivå föra med sig: växtligheten skulle gynnas. Det kan förklaras med att många gröna växter antas ha utvecklats under tidsperioder då atmosfärens koldioxidhalt varit betydligt högre än idag. Om atmosfären vore mer koldioxidmättad skulle detta därför enbart vara av godo för växtligheten.

Försök, där fruktträd fått växa i växthus med fördubblad koldioxidnivå, visar att trädens omfång nästan fördubblats i förhållande till de träd som fått växa i vanlig luft. Och det skulle man också kunna kalla för en växthuseffekt...

Även om hotet om en global uppvärmning verkar betydligt överdrivet finns det naturligtvis andra skäl för att begränsa utsläppen från trafik och industrier. För människor som bor i industritäta områden innebär dessa utsläpp betydande olägenheter. I allra högsta grad gäller det industrierna i Sovjet och Östeuropa.

Det har dock skett betydande landvinningar på senare år vad gäller rening av bilavgaser och industriutsläpp. Det finns därför anledning att tro att den tekniska utveckling kommer att göra dessa emissioner till ett allt mindre problem. □

RADANNONSER

Annonspris: 30:- för 6 rader plus rubrik.

Faxväxel säljes

För Dig som behöver ansluta telefon och fax till samma telefonjack. Har kostat 1 500:-, säljes för 750:-. Tel 08-650 38 91.

Barnvagn säljes

Tysk korgvagn. Vit. Använd 6 mån. Har kostat 4.900:-, Nu 1.800:-. Tel 08-722 76 95. Hanna.

Annons

Styrelseuppdrag i företag

Erfaren affärsjurist ställer sig till förfogande i företag med framtidsutsikter.

Svar till: "Affärsjurist"

(Svar förmedlas genom Contra, Box 6082, 102 32 Stockholm. Telefon 654 95 52.)

BREV TILL CONTRA

Välkommen med Din insändare. Skriv kort så får fler inlägg plats!

Domstol för krigsförbrytare

Mitt under brinnande världskrig tog Winston Churchill, tillsammans med Franklin Roosevelt, initiativet för att krigsförbrytare skulle straffas i framtiden. Det tråkiga var att Stalin, som ju var överkvalificerad som krigsförbrytare, inte satt på de anklagades bänk vid Nürnbergrättegången efter kriget. Strikt juridiskt var denna rättegång oacceptabel, hur avskryvda brotten än hade varit. Dels var domarna jäviga, eftersom de tillsattes av segrarna, dels dömdes de anklagade retroaktivt för brott begångna även före Winston Churchills hot om en kommande krigsförbrytarprocess.

Nürnbergrättegången, liksom motsvarande krigsförbrytarprocess i Tokyo, erbjuder emellertid ett värdefullt precedensfall för FN, om man äntligen bestämmer sig för att fylla en besvärande lucka i FN-stadgan.

Den typ av internationella brott vi här rör oss med är omnämnda på många olika håll – FN-stadgan, konventioner, deklARATIONER etc – och de bör beivras, sägs det. Man får förgäves leta efter anvisning om hur detta rent praktiskt ska gå till – varken Internationella Domstolen i Haag eller Europadomstolen är rätt forum. Man kan verkligen fråga sig varför det inte existerar en permanent krigsförbrytardomstol för dessa internationella brott, när vi har nationella domstolar för nationella brott. Frågan är förstås naivt ställd, eftersom svårigheterna hittills varit oöverstigliga på a vektorer i Säkerhetsrådet och förbudet mot inblandning i staters inre angelägenheter.

Järnridån har fallit och det kalla kriget är över, tycks det. Detta gör sådant möjligt som tidigare var helt otänkbart, t ex upprättandet av en permanent och opartisk internationell krigsförbrytardomstol.

Det är hög tid att FNs generalsekreterare agerar, man måste smida medan järnet är varmt. I dessa dagar har man anledning att fråga sig om det någonsin i världshistorien begåtts så många internationella förbrytelser under en så begränsad tid. Fick

Saddam Hussein råda – det får han lyckligtvis inte – skulle han bondneka och samtidigt hävda att anklagelserna innebär inblandning i Iraks inre angelägenheter, eftersom Kuwait enligt Saddam ju är Iraks nittonde provins. Men den gubben går inte längre.

Bengt Siösteen

Lita inte på kommunisterna

Jag mår illa, som Magnus Ugglas sjunger, när jag hör uppståndelsen kring ändringen i öststaternas politik. Begriper inte alla välutbildade herrar och damer på regeringsnivå vad som egentligen händer?

Gromyko, som kallades grå eminens, innan han gick bort, sade: "Jag ska göra det värsta tänkbara som kan drabba Väst – jag ska ta ifrån dem deras fiende". Förstår ingen innebörden av dessa hotfulla ord? Europa – men Gud ske lov finns Amerika kvar – har ingen märkbar fiende just nu. Alla vill nedrusta. Varför denna plötsliga

Gromyko lovade att ta ifrån Väst deras fiende...

vänlighet mot Väst? Varför ifrågasätter ingen? Alla jublar istället.

Det finns dock inte mycket att jubla över. Man behöver inte vara politiker för att genomskåda den sovjetiska politiken. Jag kan dessutom styrka det jag säger med konkreta belägg från mitt hemland Polen. Jag är uppväxt i ett kommunistland och känner kommunisternas tankegångar, be-

räkning, list och falskhet. De blir aldrig mätta när det gäller makt.

De herrar som styrde mitt land har tröttnat på att åka Lada, Fiat, Volga och Trabant. De har tröttnat på att vara VD för statliga företag. De har tröttnat på att dölja sin rikedom. De vill vara ägare. De vill åka i västerländska bilar. De vill kunna visa att de är rika. De vill kort och gott styra och ställa igen.

Och de lyckas i samband med privatiseringen. Hur går den till? Hur har plötsligt så många människor fått västvaluta? Vem kan köpa de stora statliga företagen. De flesta av de gamla statliga företagen ägs idag av gamla kommunister. Det är de som äger, det är de som bestämmer, det är de som har kapital. Resten av befolkningen lever i misär.

Låt oss noga kontrollera vem som står bakom de företag vi gör affärer med. Bli inte förvånad om det är ett gammalt kommunistiskt namn. Avstå då från att göra affär!

Magdalena Kaczmarek

Märkligt diskussionsklimat

Vi är en tjeckisk familj. För tre och ett halvt år sedan blev vi utvisade från Tjecko-Slovakien och kom till Sverige. Jag är nu arbetare på gjuteriet i Norrahammar och upplever dagligen ett märkligt klimat i kontakterna med mina arbetskamrater. "Alla borgerliga är idioter". "Allt som de borgerliga skrivit är lögn". "De borgerliga är svin".

Att diskutera med en svensk arbetare är inte möjligt, det går inte. Och i tidningen *Metallarbetaren* används ren naziterminologi när krönikören Mary Andersson skriver om Irak.

Inget land i världen har så många radikala kommunister som Sverige. Det mesta av denna radikalism är bluff och anpasslighet. Varför kan inte svenska radikaler föra en intellektuell debatt – som i Frankrike?

Tomas Kohn

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har sammanställt av Carl G. Holm. Den innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är sammanfattningar av originalkällan, för såvitt inte annat markeras med citationstecken.

Skumma avgifter för svenska byggare

Danska byggare har tidigare rasat över att de drabbas av en rad konstiga avgifter om de åtar sig arbete i Skåne. Svenska facket har nämligen lyckats införa avgifter som skall "skydda" utländsk byggarbetskraft mot otillbörlig "exploatering". Resultatet är att danska byggare i Skåne tvingas betala avgifter till det svenska facket, utan att de danska byggarbetarna får några förmåner för avgifterna. Samtidigt skall de danska företagen betala fulla avgifter till danska fackföreningar och försäkringssystem. Det blir orimligt dyrt. Och det är naturligtvis det som är meningen. Trots att Norden har en "fri arbetsmarknad" skall effektiva företag och effektiva arbetare stängas ute.

Nu drabbas även norska företag av liknande pålagor. Norska företag tvingas betala 15 kronor per arbetstimme till Byggnadsarbetarförbundet som "AMF-avgift". Den riktiga AMF-avgiften är på 4 kronor och resten tycks hamna i fackets kassakista. Den norska branschorganisationen Landsforeningen Bygg og Anlegg förbereder en anmälan till svenska Näringsfrihetsombudsmannen om de tvivelaktiga och konkurrenssnedvridande avgifterna, enligt tidningen Dagens Industri. Tidigare har norska arbetsdirektoratet klagat hos den svenska arbetsmarknadsstyrelsen mot att Sverige bryter mot internationella konventioner genom de här avgifterna.

Vägar och järnvägar

Var det som byggde upp vårt lands ekonomiska välfärd. När Sveriges transportaparater förbättrades tog den industriella utvecklingen fart. Internationella erfarenheter visar att satsning på goda kommunikationer är en nyckel till ekonomisk tillväxt. Det är därför tankeväckande att de svenska investeringarna i nya vägar och järnvägar minskat från en till en femtedels

procent av bruttonationalprodukten.

Dagisplatser slösas bort

På sina ställen i Stockholm är det nu fyra års väntetid på kommunala daghemplatser. Och i andra distrikt finns det för många platser. Daghemspersonalens motvilja mot s k "överinskrivning" har lett till att platserna ofta är dåligt utnyttjade. På sina ställen räknar man inte med att barnen över huvud taget är frånvarande från dagis när antalet anställda beräknas. Och på andra ställen är personalen mycket mån om att verkligen ha alla inskrivna på plats, så att det inte går att logiskt argumentera för att det faktiskt finns lediga överskottsplatser.

Ett exempel är mamman som normalt arbetar eftermiddagar, samt därutöver många kvällar och helger. På kvällarna och helgerna är pappa hemma, så det är inget problem ur barnomsorgssynpunkt. Men det är ett problem för mamman, som gärna vill träffa sina barn någon gång. Förslagsvis på de lediga förmiddagarna. Men nej, utnyttjas inte daghemplatsen på kontorstid går den förlorad. Mamman får alltså lov att lämna ifrån sig sina barn även den tid hon själv vill ha hand om dem, samtidigt som andra mammor nekas plats, för att daghemmet är "fullt".

"Obegränsat" utrymme i etern

Percy Ekdahl Pettersson är chef för Televerkets spektrumkontor. Han menar att det idag inte finns några som helst tekniska hinder för ett i praktiken obegränsat antal fria radiostationer i etern. Tekniken finns och det är bara politiska beslut som saknas. En fri radio kan mycket väl bli verklighet redan i början av nästa år.

Avgift utan tjänst

En utväg för myndigheter som vill skaffa nya inkomstkällor, men som inte får större anslag, är att införa avgifter. En sådan myndighet är Livsmedelsverket som numera tar 1.500 kronor i avgift för tillsyn av restauranger när det gäller miljö och hälsa. Haken är dock att tillsynen inte utövas av Livsmedelsverket, som tar betalt, utan av kommunernas miljö- och hälsoskyddsförvaltningar, som finansieras av kommunerna (och som inte anser sig ha råd att utöva tillsyn). Den ena myndigheten tar nu

betalt för en tjänst som en annan myndighet inte utför...

Lenin i Jönköping

Sommarens stora kulturevenemang i Jönköpings-trakten är *Lenin i konsten*. Efterfrågan på Lenin-konstverk i Östeuropa har sjunkit drastiskt och därmed kan en stor samling skeppas över Östersjön för att förevisas på Riddersbergs säteri, där konstnären Calle Örnemarks jätteskulpturer i trä ("Indiska reptricket", "Myteriet på Bounty" m fl) länge har väckt berättigad uppmärksamhet och samlat stora besökskaror.

Nu satsar lokala kulturmyndigheter och kvarlevande rester av det kommunistiska kulturetablissemang i Sovjetunionen på att vinna nya "konstvännen" i Väst, eftersom det knappast lär gå att hitta mer än en handfull besökare till motsvarande utställning i Öst.

Tvångsförsäkrad

Det blir allt vanligare att fackförbund kollektivtecknar hemförsäkringar för sina medlemmar. Det är framförallt Folksam som arbetar på den här marknaden. Folksam har med några fackförbund överenskommelser som innebär att fackavgiften inkluderar en obligatorisk hemförsäkring, medan Försäkringsinspektionen (numera Finansinspektionen) kräver att medlemmarna skall ha rätt att reservera sig mot försäkringen. En sådan reservationsrätt finns, men den innebär inte att avgifterna blir lägre. Den som vill slippa att bli försäkrad

SOCIALISERINGAR
ÄR INTE DETSAMMA SOM
SOCIALISM. SOCIALISM
ÄR INTE DETSAMMA SOM
SOCIALISERINGAR.
TVÄRTOM. KANSKE.

i Folksam får alltså ända vara med och betala.

En del fackförbund har mer smakliga överenskommelser. Men skillnaden är i en del fall hårfin. Lärarförbundet "erbjuder" sina medlemmar en hemförsäkring som tecknas automatiskt om medlemmen inte tackar nej. En sådan negativ försäljningsmetod är förbjuden i samtliga andra kommersiella sammanhang, men den har tillåtits just när det gäller fackföreningarnas försäljning av vissa försäkringar. Den som tackar nej bör dock inte vara säker på att slippa ifrån avgiften.

Sydsvenskan berättar om lärarinnan Ninni Bucht som varje månad får ta nya tag med Folksam och facket för att slippa betala avgift till den försäkring hon tackat nej till. Pengarna kommer tillbaka efter ett tag, men varje månad kommer så en ny debitering på Ninnis lönekonto och så är det dags för en ny vända och nya ursäkter från Folksam (men inte facket).

Neutraliteten ifrågasatt

Allt fler svenskar vågar nu ifrågasätta neutralitetspolitiken. Ny Demokrati skriver i sitt partiprogram att neutralitetspolitiken börjar bli opportunistisk och feg. Och generalmajoren Claës Skoglund skriver följande i en debattartikel i Göteborgs-Posten: "Skall vi i framtiden under en konflikt i Europa undgå den största olycka som kan drabba ett folk, frihetens förlust, finns det i sådant fall endast en lösning. Att i samband med vårt inträde i EG överge hittillsvarande alliansfria politik och inte blott ekonomiskt utan även säkerhetspolitiskt ansluta oss till det nya Europa!"

Förbjudna listor på icke-medlemmar

Vid Saab Flygdivisionen i Linköping har det cirkulerat listor över vilka metallarbetare som inte är med i Metall. Det är förbjudet för fackföreningar att göra upp databaserade förteckningar över dem som inte är medlemmar. Datainspektionen utreder ärendet.

(Östgöta-Correspondenten, Linköping)

Här ligger sjöfacket lågt

Sjöfolksförbundet vill hindra estniska sjömän att arbeta på den färja som går mellan Stockholm och Tallinn. När det gäller sjömän från Ryssland ligger dock Sjöfolksförbundet lågt. I vintras låg ryska fabriksstrålare i Lysekils hamn och fryste in lax.

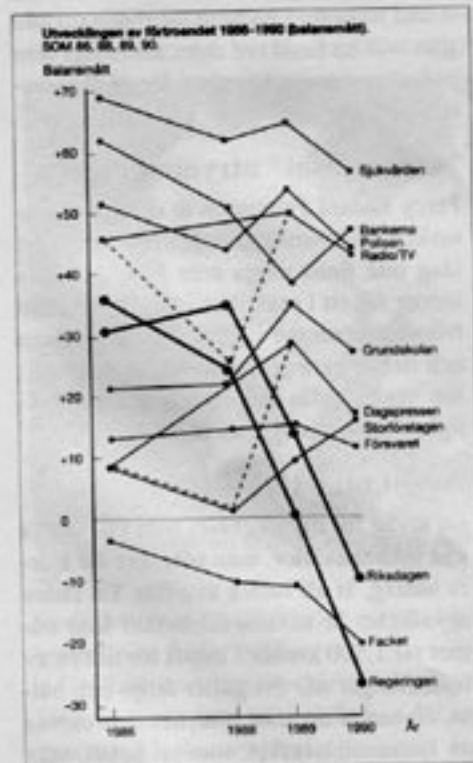
De ryska sjömännen betalades med 60 kronor per dag. Men Sjöfolksförbundets vice ordförande Börje Persson förklarade att Förbundet inget kunde göra. Det var ju inte förbundets egna medlemmar som blev utkonkurrerade utan Livsmedelsarbetarförbundets medlemmar i de fryshus på land som blev utan den svenska lax som nu istället exporterades av ryssarna...

(Göteborgs-Posten)

Politiker tappar förtroende

Maria Elliot vid Göteborgs Universitet har gjort en studie över den allmänna opinionens inställning till olika auktoriteter. Mätningar har gjorts kontinuerligt sedan 1986 och ständigt etta i studien är "sjukvården". Också bankerna, polisen och radio/TV får höga förtroendesiffror.

I botten låg i början av den undersökta perioden var facket den enda institution som fick minusvärden med det mått på förtroende som användes. Men nu har facket på minussidan fått sällskap av två andra institutioner, som i de tidigare studierna placerade sig på god medelnivå. Det är riksdagen och regeringen som tappat dramatiskt i förtroende hos allmänheten.

Vänsterjournalister

Vi har väl alla irriterat oss över vänster-vinklingar i media. En färsk undersökning som presenterades vid Journalistförbundets 90-årsjubileum visar att vi har rätt. Hösten 1989 besvarade 851 journalister en stor enkät. Först nu får vi inblick i det avslöjande resultatet. 1989 sympatiserade 22 procent av journalistkåren med vpk. 13 procent sympatiserade med moderaterna. 1968 gjordes en motsvarande undersökning som gav kommunisterna bara 3 procent av sympatierna i journalistkåren - något som väl svarade mot vpk's andel av väljarkåren det året, ett bottenår för vpk under efterkrigstiden.

Sanningen om "1968" är alltså den rakt motsatta mot den mytbildning som sprids om det "röda 1968". Det var små studentgrupper som var röda (ofta långt till vänster om vpk, medan den breda allmänheten tog kraftigt avstånd från denna extremism).

Undersökningen 1989 gav socialdemokraterna 30 procent, vilket låg en bra bit under dåvarande opinionssiffror för partiet.

Contras bedömning är att de uppscendeväckande siffrorna beträffande vpk- och m-sympatier i journalistkåren snarast är en underskattning av snedvridningen i kåren. De borgerliga sympatierna finns ofta hos landsortspressens lokalredaktörer. Dvs de journalister som skriver reportage från syföreningsmöten, fotbollsmatcher och småbränder i landets tusentals småorter. Artiklar som ytterst sällan förmedlar några politiska värderingar.

Ju närmare politiskt centrala frågor, desto större är, så vitt vi klan bedöma saken, snedvridningen. Allra värst förefaller situationen vara beträffande den lilla skara som ägnar sig åt att skriva om utrikesfrågor.

Regeringen tvingad att backa

I förra numret av Contra berättade vi om regeringen proposition om omvandling av Stadshypotekskassan till aktieföretag, där staten skulle lägga beslag på de 12 miljarder kronor som den hittills i föreningsform ägda kassan bedömdes vara värd. Propositionen hade lagts fram trots skarp kritik från lagrådet. Nu visade det sig att riksdagen inte var beredd att anta propositionen. Regeringen fick "kalla fötter" och förslaget har tills vidare lagts på is.

UTLANDS-NYTT

Snabb omvandling i Sydkorea

För bara något decennium sedan var Sydkorea ett jordbruksland med en ganska stor textilindustri. Idag är Sydkorea ett modernt industriland, med bara 15 procent av befolkningen kvar på landsbygden. Dvs ungefär samma proportion som i Sverige. I städerna arbetar koreanerna nu främst i elektronik- och verkstadsindustrin, den lågteknologiska textilindustrin har flyttat vidare till låglöneländerna i Syd- och Sydostasien. Men också på Sydkoreas landsbygd är omvandlingen nu snabb. 1990 var den genomsnittliga hushållsinkomsten på landsbygden 90 000 kronor. Redan 1985 hade hälften av landsbygdsbefolkningen kylskåp och telefon. Idag gäller detta så gott som alla.

Många koreaner satsar stora summor för att ge sina barn en god utbildning i enlighet med den konfucianska traditionen. Idag går 40 procent av Sydkoreas ungdomar på universitet och högskolor. I Sverige är motsvarande siffra ungefär en fjärdedel.

Miljöbov i Öst

Om forna Östtyskland skulle tillämpa samma miljönormer som gällde i forna Västtyskland skulle tre fjärdedelar av industrin behöva läggas ner. Det finns dock en lång rad andra problem som tornar upp sig för industrin i östra Tyskland och myndigheterna har därför beslutat sig för att skynda långsamt. Men fram till sekelskiftet räknar man med att samma miljönormer skall gälla i de två delarna av det enade Tyskland. Kostnaden för detta har uppskattats till 211 miljarder DM, ungefär 750 miljarder kronor.

Energiproduktionen framstår som den värsta nedsmutsaren i Östeuropa. De få kärnkraftverken är av riskabel sovjetisk konstruktion. 80 procent av energin produceras med högsvavligt brunkol. Brunkol har betydligt lägre energiinnehåll jämfört med stenkol, därför måste man elda större volymer, som resulterar i större avfallsmängder och utsläpp i atmosfären jämfört med alternativa metoder.

Tidningen Idag berättar om de speciella miljöproblem som förorsakas av den sovjetiska armén i det forna Östtyskland. Den skall dra sig tillbaka till 1994, men det finns mycket att dölja till dess. Miljöfarligt av-

fall grävs ned – eller rinner bara ut i terrängen. Miljöministern i den tyska delstaten Brandenburg hävdar att de ryska trupperna bara i den delstaten (som dock var den som hade de största sovjetiska truppkoncentrationerna) förorsakat miljökador för tiotals miljarder mark.

Franska socialister tar till munkavlen

Den franska socialistregeringen vidtar diverse åtgärder för att lägga locket på när det gäller rättsliga undersökningar av socialistpartiets olagliga affärer och bidragen till president Mitterands valkampanj 1988. Poliskommissarien Antoine Gaudino drev energiskt en förundersökning, men fråntogs sitt uppdrag och avskedades så småningom från sitt arbete. Avskedet hade beordrats av inrikesministern personligen. Justitieministern har också gjort sin insats för att stoppa undersökningarna. Åklagaren Jean-Pierre Thierry fråntogs av justitieministern ansvaret för affären med Socialistpartiets olagligheter.

Grekiska socialister impopulära

I EG är de grekiska socialisterna ordentligt impopulära. Genom de rättsliga undersökningarna mot Andreas Papandreou och hans Pasok-parti har EG-byråkraterna fått en växande insyn i en allt annat än snygg hantering av EGs budgetmedel. En minister i den tidigare grekiska socialistregeringen har dömts för att han personligen sålde jugoslavisk majs till EG och med förfalskade papper intygade att majsen var grekisk, vilket berättigade honom till subventioner från EG. Det har också avslöjats att många bönder med koppling till Pasok på liknande sätt kunnat leva gott på subventioner på EG. Korruperade lokala partikoryfärer har undertecknat alla papper som har behövts.

Gasledning dödsfälla

I mitten av 1980-talet byggdes den stora gasledningen från Sibirien till Västeuropa. Många ungerska arbetare rekryterades för arbetet. Tidningen Arbetarskydd har i en skakande artikel berättat vad som hände de ungerska arbetarna. Hundratals arbetare drabbades av sjukdomar i samband med bygget. Anledningen är i första hand att

skyddsåtgärder inte vidtagits mot svavelväte och andra svavelföreningar. Arbetare som avlidit har inte fått någon ersättning från de sovjetiska entreprenadföretagen utan de efterlevande familjerna får leva på minimala pensioner.

Finland visade vägen

Olympiska Kommittén och USA har avskaffat sanktionerna mot Sydafrika. I det sammanhanget vill vi särskilt att Finland visade vägen genom att i det tysta avskaffa sanktionerna redan innan USA och Olympiska Kommittén hann med saken. Sverige är som vanligt ett land som utmärker sig negativt genom att framhärda med de sanktioner som resten av världen avskaffar i rask takt.

AIDS och aborter i Sovjet

I början av 1988 infekterades 31 barn i Elista, huvudstaden i den Kalmuckiska Autonoma Sovjetrepubliken med AIDS-virus. Sjukhuspersonalen hade inte bara använt samma spruta vid injiceringen av barnen, de hade inte ens rengjort den emellan. Enligt Planen skulle en miljard engångssprutor tillverkas i Sovjetunionen 1990, men det klarade inte tillverkarna av. Produktionen nådde inte upp till mer än sju miljoner engångssprutor. Vilket skulle räcka till 280 miljoner invånare.

Bristen på preventivmedel har blivit en svår belastning för den sovjetiska sjukvården. Enligt officiell statistik genomför en sovjetisk kvinna i genomsnitt mellan tre och fyra aborter. Var fjärde abort i världen genomförs i Sovjet, trots att Sovjet bara har sex procent av jordens befolkning. Det finns många kvinnor som har gjort fler än tio aborter. För 70 miljoner sovjetiska kvinnor i fruktsam ålder importerades 1990 300 000 förpackningar av ett ungerskt p-piller.

(Die Welt)

Frågan om tvångsadoptioner i Tyskland aktuell

I minst tjugo fall genomförde det gamla Östtyskland tvångsadoptioner av barn till föräldrar som försökt fly till Väst, eller gjort sig skyldiga till andra politiska brott. Östra Tysklands befrielse och den tyska enheten har inte inneburit någon lösning på detta speciella utslag av kommunistisk politik. Företrädare för den gamla kommunistregimen hävdar att adoptioner inte kan gå tillbaka och att östtyska adoptioner är rättsligt giltiga även i det enade Tyskland.

Den nya tyska åklagarmyndigheten följer lagen som säger att barnaröv (som skulle kunna vara en tillämpbar brottsformulering) inte faller under allmänt åtal. Därför måste alla berörda föräldrar lämna in åtalsanmälningar innan rättsliga åtgärder kan vidtas mot de ansvariga. Högst ansvarig för politiken med tvångsadoptioner var för övrigt Erich Honeckers hustru Margot, som var utbildningsminister.

(Welt am Sonntag)

Kinesisk ekonomi utvecklas bättre än väntat

Trots att den kommunistiska diktaturen skärptes i och med massakern på den Himmelska Fridens Torg har ekonomin utvecklats fortsatt gynnsamt. I slutet av 1980-talet gick den ekonomiska utvecklingen i Kina snabbt, mycket tack vare de försiktiga reformerna i marknadsekonomisk riktning. En del av reformerna innebar att Kina tog jättesteg i riktning mot en fri ekonomi. Steg som inte hejdades av den politiska åtstramningen.

Innan reformerna svarade staten för 80 procent av industriproduktionen i Kina. 1990 var andelen nere i 54 procent. Det året ökade de statliga företagen sin produktion med 3 procent, de kooperativa företagen (maskerade privatföretag) med 20 procent och de utländska dotterbolagen med 50 procent. Det kan förnoteras att den offentliga sektorns andel av Kinas BNP har minskat från 34 procent 1978 till 20 procent nu. Också något som bidragit till att hålla tillväxten uppe.

Fria Kina och Bulgarien

Republiken Kina (Taiwan) och Bulgarien har kommit överens om att upprätta handelskontor i varandras huvudstäder. Sverige har inget officiellt handelskontor i Taipeh, men en motsvarande funktion sköts av en privat organisation (Sveriges Allmänna Exportförening) i samarbete med Götabanken.

Peru mot fri företagsamhet

Peru är ett av Latinamerikas fattigaste länder. I presidentvalet förra året gjorde väljarna rent hus med den gamla socialistiska politiken, men på "upploppet" passerade populisterna Alberto Fujimori den välkände författaren (ständig Nobelpriskandidat) och nyliberalen Mario Vargas Llosa. Fujimoris ekonomiska politik var ett oskrivet blad, men han har nu efter en viss tids vacklan bestämt sig för att satsa på

marknadsekonomi. Efter sju månader fick de gamla finans- och industriministerna sparken. Nya på de posterna är Carlos Bolona och Victor Joy Wa. Industriministern har tagit itu med att rensa upp i djungeln av tillstånd och subventioner. Han har förklarat att företagen inte kan räkna med några privilegier framöver, och de industrimän som tidigare levt gott på sina personliga relationer med regeringstjänstemän (socialister i den gamla regimen eller medlemmar i Fujimoris första regering) kan nu se fram emot bistra tider – desto bättre tider för dem som satsar på kommersiell konkurrenskraft.

Victor Joy Wa förklarade att de enda pengar från staten som företagen kunde påräkna var återbetalning av skatter som betalas av exportföretag – för skatter vill och kan vi inte exportera. Carlos Bolona var tidigare chef för Institutet för Frihet och Demokrati, en stiftelse som arbetat för nyliberala värderingar med Hernando de Soto som chef. de Sotos bok *Den andra vägen* (utgiven på svenska av Ratio och recenserad i *Contra* nr 3 1991) har haft stort inflytande på den politiska utvecklingen i Peru. de Soto berättade bl a hur byråkratin kvävde normal företagsamhet, samtidigt som "svarta" företag fungerade effektivt.

(The Economist, London)

U-hjälp till rätt land

Ett av Sveriges huvudmottagarländer för u-hjälp är Mozambique, en marxistisk diktatur på gränsen till Sydafrika, där dock flera öppningar mot fri företagsamhet har gjorts under de senaste åren, delvis som

en följd av det militära tryck som befrielseströrelsen Renamo utövar. Men fortfarande har Mozambique ett riksvapen som innehåller silhuetten av en sovjetisk AK-47. Nog så signifikativt, eftersom sovjetiska vapen är en av Mozambiques största utgiftsposter. Svensk u-hjälp går naturligtvis inte formellt till att köpa sovjetiska vapen, men den underlättar för den marxistiska statsledningen att frigöra mer av landets begränsade resurser till vapeninköp.

Falsa sedlar

En bidragande orsak till att konflikten mellan Serbien och Kroatien fördjupades var när den förra serbiska regeringen under Slobodan Milosevic lät trycka upp 10 miljarder kronor i dinarer, för att finansiera den serbiska delstatens utgifter. Pengarna användes bl a för löner och omkostnader. I praktiken innebar åtgärden att Serbien prånglade ut falska sedlar på de andra republikernas bekostnad, eftersom sedlarna utgavs utan kontroll från den jugoslaviska centralbanken.

(Dagens Industri)

Allt svårare på Kuba

Kuba är ett av de få oreformade kommunistländerna. Den ekonomiska situationen blir därmed allt värre, eftersom Sovjet inte längre har råd att betala. Ägg och kött är strängt ransonerade. Det är t o m svårt att få tag på bananer och socker på denna banan- och sockerodlande ö. Oxar tar över alltmer av det arbete som tidigare utförts av traktorer, cyklar och bilar – landet har inte råd med reservdelar.

Kristen vänster hyllade Mao, Ho och Castro

En följd av kommunismens och vänsterideologins uppsving under 1960- och 1970-talen var den så kallade kristna vänstern. Politiskt ledde denna framförallt till stor kyrklig förståelse för väpnade revolutionsrörelser i Tredje världen och till att kristendomens andliga budskap kommit i bakgrunden till förmån för ett materialistiskt synsätt.

Befrielse-teologin är ett känt uttryck för den kristna vänstern. Liksom andra vänsterpolitiska åskådningar tycks nu detta synsätt ha förlorat sin forna lyskraft.

Redan på 1950-talet drabbades Svenska kyrkan av radikala tongångar. Dåvarande ärkebiskopen Gunnar Hultgren gav ett litet antal vänsterinriktade präster möjlighet att på central nivå introducera ett "socialistiskt" tänkande.

En av de främsta representanterna för sådana idéer var Ingmar Ström, som senare blev biskop i Stockholm. Ström med flera syftade till att slå samman kristna värderingar med fackföreningsrörelsen och andra grupper som normalt inte hade mycket till övers för kristendom och kyrka.

Av olika skäl misslyckades detta första försök att genomföra en vänsterpolitiserings av statskyrkan. Betydligt mer vind i seglen fick emellertid den kristna vänstern i samband med genombrotten för 1960-talets vänsterrörelse. Om den nya generationen av radikala präster som då framträdde skriver Tomas Lindbom i sin uppsats *Kyrkan: en del av arbetarrörelsen* (1990):

"...deras ideologi trädde i växelverkan med tidens internationella engagemang för

Enligt tecknarens syn på befrielse-teologin är detta synsätt en dödsbringande medicin för den tredje världens fattiga och svältande människor.

en rättvisare resursfördelning mellan industri- och utvecklingsländerna och för befrielsen av vissa folk från kolonialinflytandet."

Jesus och FNL

I slutet av 1960-talet hade den kristna vänstern helt och hållet identifierat sig med den allmänna vänsterrörelsen. En framträdande präst med socialistiskt synsätt var Ingemar Simonsson, som spelade en ledande roll i försöken att stoppa tennismatchen Sverige-Rhodesia, i Davis Cup, i Båstad 1968.

Simonsson har alltsedan dess varit aktiv i den politiska debatten och utan undantag framfört radikala åsikter. Bland annat har han uppmanat kristenheten att acceptera homosexualitet och pläderat för en kyrklig välsignelseakt av homosexuella.

Ett genombrott för vänsterpolitiseringsen av kyrkan var det internationella kyr-

körmötet i Uppsala 1968, som hade den socialdemokratiska regeringens välsignelse. Dit hörde bland annat den vänsterradikale folksångaren Pete Seeger inbjudits att sjunga i Uppsala domkyrka.

Ett uttryck för den kristna vänstern i Sverige var antologin *Kristen vänster* (1969), vilken nästan framstod som en parodi på troskyldigt vänsterideologiskt engagemang. I bokens förord förklaras exempelvis:

"'Kristen Vänster' är ett mångtydigt begrepp. Det är angeläget att betona att den socialism vi eftersträvar inte är mer 'kristen' än övrig socialism."

Uppseendeväckande är även medförfattaren Ingmar Näslunds syn på Kristus:

"Låt oss göra ett tankeexperiment. Antag att Kristus kom tillbaka idag... Han kanske rentav inte skulle kalla sig kristen. Han kanske skulle finna att den kyrka han ville ha inte fanns bland dem som kallar

Enligt Maryknolls – den amerikanska katolska kyrkans organisation för utrikesmission – var Jesus en militant revolutionär som med vapen i hand marscherade mot romarna.

sig kristna, utan bland dem som bär runda märken på sin kappa. På märkena står det FNL FÖR VIETNAMS FOLK."

Jesus som FNL-sympatisör. Så livlig fantasi hade alltså den kristna vänstern i slutet på 1960-talet...

Mao, Guds profet

En av de fyra författarna i boken *Kristen vänster* var Per Frostin, vilken är den som kanske mest konsekvent försökt förena kristendom och socialism i vårt land. I pamfletten *Kampen för rättfärdighet* (1975) tar han avstånd från synen att det kristna budskapet blott är ett andligt sådant. Hela människan skall frälsas, hävdar Frostin, och då måste man även engagera sig politiskt.

Så långt kan Frostins och hans meningsfränders budskap begripas. Det är också denna ståndpunkt som fått en kristen akti-

vist som Per Hergren att medverka i aktioner riktade mot vapenfabriker i USA. Det finns dock ett stort "men" när det gäller denna typ av opinion, och det är att den företräder en ensidig politisering: allt som är vänster är bra, allt som andas höger är dåligt.

Det gör att ropen på kristen aktivism får en kraftig politisk slagsida och att Frostins "kamp för rättfärdighet" i praktiken blir en kamp för socialism i totalitär eller, i bästa fall, demokratisk skepnad. Ofta har dock engagemang av denna typ inneburit upplutande bakom kommunistiska terrorrörelser i Tredje världen. Därför är det endast symptomatiskt att Frostin för 16 år sedan kunde skriva:

"När man tänker på Guds handlande har man en tendens att begränsa sig till det kristna. Att Dag Hammarskjöld eller Ju-

lius Nyerere är Guds redskap kan man kanske förstå. Men Mao Tse-tung, Ho Chi Minh eller Fidel Castro? Att Gud kan handla genom människor som ej hör till Guds folk är lika anstötligt idag som för 2000 årsedan."

Frostins tankar har utan tvivel åldrats utan behag. Inte ens kvarvarande entusiaster i den kristna vänstern torde numera betrakta Mao, Ho eller Castro som några mänsklighetens välgörare. Och det borde även på det naiva 1960- eller 1970-talet framstått som verklighetsfrämmande att hylla totalitära förtryckare och massmördare som Guds profeter. Att så tyvärr icke alltid skedde kan delvis ha haft att göra med den svenska och västerländska kristenhetens brist på andliga perspektiv.

Reformerad förbön

Ser man framförallt till Svenska kyrkan kan man med rätta fråga sig om denna haft någon klar uppfattning om kommunismen i allmänhet och dess förtryck av kristna trosfränder i synnerhet.

I det kyrkliga budskapet möter man nämligen enligt min uppfattning alltför ofta en närmast manisk strävan att "ligga rätt" i tiden. Utrikespolitisk medvetenhet har blivit en synonym för socialism, detta trots att marxismen – som i så hög grad präglat vår tids socialism – bevisligen är militant gudsförnekande.

Ett exempel: I början av 1980-talet fick Svenska kyrkan en något reformerad allmän förbön, där ålderdomligt språkbruk försvunnit. Vidare påbjöds inte längre bön för "konungen och hans hus". Givetvis behöver det inte vara fel att somligt kyrkligt förnyas.

Men när förnyelsen uppenbarligen är ett uttryck för andlig förläckning och urvattning bör protester resas. I nämnda förbön, att läsas vid högmässor av prästen med församlingens omkväde "Herre, hör vår bön", nämns till exempel inte ett ord om dem som förföljs för sin tros skull i totalitära diktaturer.

De som drabbats av "krigets elände" eller "rasförtryck" och "sociala orättvisor" bör vi, enligt förbönen, hysa medkänsla med. Rätt så. Däremot finns det enligt den kyrkliga förbönen alltså inget behov av böner till alla människors Gud för de som alljämt förföljs i kommunistdiktaturer såsom Kina, Nordkorea, Angola eller Kuba. Varför har vår så kallade folkkyrka glömt dessa förföljda för de kristna värdena?

En officiell sandinistisk propagandabild: En segerrik gerillasoldat triumferar över den korsfäste Kristus.

ANC-vänlig Werkström

Det är alldeles tydligt att Svenska kyrkan (och även vissa andra samfund, se Gösta Hulténs och Jan Samuelssons bok *Omaka par* [1985]), lagt ner avsevärd energi på att tillgodose krasst politiska behov av världsligt engagemang, låt vara att detta i enlighet med den kristna vänsterns premisser ansetts vara höjden av kristen medvetenhet.

Då ärkebiskop Bertil Werkström i december 1985 deltog i Kyrkornas världsråds kongress i Harare instämde han utan reservationer i organisationens stöd till det väpnade våldet. I *Svenska Dagbladet* den 16 december 1985 citerades han så:

"Människor som förtrycks och torteras måste få slå tillbaka mot sina plågoandar." En av dessa svepande formuleringar som tyvärr blivit så vanliga i kyrklig debattkonst. Dagen innan Werkströms uttalande publicerades, hade, enligt telegram från TT-AFP, en landmina som utplacerats i norra delen av provinsen Transvaal av den sydafrikanska nationaliströrelsen ANC, dödat fyra barn under tio års ålder.

Werkström har ingalunda varit ensam om en sådan typ av engagemang. Företrädaren Olof Sundby valdes under Kyrkornas världsråds generalförsamling, i Nairobi 1975, till president i organisationen och har mig veterligt aldrig verkat för att rådets stöd till väpnade gerillor skall upphöra.

Det kan nämnas att Sundby i september 1976 fick äran att i Moskva mottaga St Vladimirs orden av första klass för sina utomordentliga insatser. Vidare värdade Sundby under den internationella ekumeniska konferensen Liv och fred i Uppsala 1983 till en lettisk kvinnlig demonstrant,

som ville ha en släkting i Lettland frigiven, att avlägsna sig.

En sådan typ av antisocialistiskt engagemang har varit ett föga gångbart inslag i kyrklig opinionsbildning. Att det varit så är ett direkt resultat av den kristna vänsterns framfart och det kyrkliga andliga klimatet.

Arbetarna i vingården

En i kristna vänstersammanhang gångbar opinionsriktning har naturligt varit "befrielseologin", som med framgång använts av radikala kretsar i exempel Latinamerika och Sydafrika. Befrielseologins ideologiska rötter kan spåras till tyska tänkare såsom Ernst Bloch, Jürgen Moltmann, Karl Rahner och Johan Baptist Metz. Andra framträdande gestalter har varit holländaren Edward Schillebeeckx och schweizaren Hans Küng. Förutom marxismen tillhör influenser från existensialismen de tankar som format befrielseologin.

En produkt av detta sätt att tolka det kristna budskapet är "den revolutionära Jesus", en bild av Kristus som bland annat toförförts av Maryknolls, som är den katolska amerikanska kyrkans missionstjänst i utlandet. 1983 publicerade Maryknolls bokförlag Orbis boken *Communism in the Bible*, där det bl a hävdas:

"Att en kristen menar sig vara antikommunist... utgör vårt århundrades största skandal." Enligt boken kan vidare likhets-

tecken sättas mellan kristendom och kommunism, och Jesus själv var i detta perspektiv ingenting annat än "...en kommunist, med en härdad revolutionärs karaktär, som engagerade sig i revolutionär politisk aktivitet."

Ett sådant resonemang har inte mycket med verkligheten att göra. Jesus förklarade att hans rike inte var av denna världen, och då hans lärjunge Petrus drog sitt svärd och högg en översteprästs tjänare så illa att denne förlorade ena örat förklarade Jesus att de som griper till svärd skall med svärd förgås. För Jesus var den jordiska millimeterrättvisa som företräds av den moderna totalitära socialismen irrelevant. Detta framgår med önskvärd tydlighet av liknelsen om arbetarna i vingården (Matt 20). Här får de arbetare som anställdes vid elfte timmen lika stor dagpenning som de som började arbeta tidigare på dagen. Då de senare beklagade sig, svarade husbonden (som Jesus liknar vid Gud):

"Min vän, jag gör dig ingen orätt. Kom Du icke överens med mig om dagpenningen. Tag vad dig tillkommer och gå. Men åt denne siste vill jag giva lika mycket som åt dig. Har jag icke lov att göra som jag vill med det som är mitt. Eller skall de med onda ögon se på att jag är så god. Så skola de sista bliva de första, och de första bliva de sista." (Matt 20:13-16.)

Finns det något bättre argument mot den marxistinfluerade kristna vänstern? □

I antologin 'Kristen vänster' gavs bilden av Kristus som FNL-sympatisör!

Revolution med drag under galoscherna

Vi är för en revolution, den revolution som faktiskt pågår i världen, säger Ny Demokratiska partiledare Ian Wachtmeister. Det är inte en revolution där man skjuter på varandra, utan en förändring i grunden av systemet.

Folket är just nu mer revolutionärt än partierna, det är där vi har en uppgift som nytt parti, att kanalisera de åsikter som finns i folkdjupet.

Ny Demokrati vill sänka skatterna med 200 miljarder om året. Hur ska det gå till?

–Vi använder oss gärna av utomstående hjälp för att analysera problemen och finna lösningar. Vi har tagit del av Den Nya Välfärdens skatteförslag, där förre chefen för Riksrevisionsverket Rune Berggren varit den drivande kraften.

Det är ett mycket genomarbetat och gediget skattesänkingsprogram. Vi har lånat det mesta till Ny Demokratiska eget skattesänkingsprogram – varför skall vi göra jobbet själva när andra redan lyckats göra det så bra?

Utgångspunkten för våra skattesänkingskrav är att skatte-trycket i Sverige idag är 57

procent. Vi vill under en sexårsperiod komma ner till 47 procent. I Europa är det genomsnittliga skatte-trycket 40 procent. Och inte är det fråga om någon social misär i länder som Tyskland, Nederländerna och Frankrike!

För att få ihop 200 miljarder har vi räknat med främst följande poster: 80 miljarder får vi tillbaka direkt i form av skatt automatiska effekter. Dvs stat och kommun får lägre arbetsgivaravgifter och moms.

Vi räknar också med att sälja ut statlig egendom, bli företag som inte behöver ägas av sta-

ten, vilket skall ge en rejäl slant. Försäljningsintäkterna skall användas för att amortera stats-skulden. På det sättet sparar vi 20 miljarder i årliga fänteutgifter.

Ytterligare 20 miljarder skall sparas genom det blygsamma kravet att kommunerna skall rationalisera sin verksamhet med 0,4 procent per år och staten med en dryg procent.

Eftersom tjänsteföretag i näringslivet klarar av flera pro-cents rationalisering per år är det inte för mycket begärt att stat och kommun skall klara mellan en halv och en procent. Ytterli-

gare miljarder sparas genom att driva en ny näringspolitik (som finns beskriven i en annan avskrift från Den Nya Välfärden), genom att dra in bidrag till diverse organisationer, minskade livsmedelssubventioner och en omläggning av bostadspolitiken.

Vi vill också se över de många förtidspensioneringar som sker av andra skäl än sjukdom. De är ofta ett bekvämt sätt för företagen att lösa problem med övertalig personal, men svarar för en betydande reserv av arbetskraft, en arbetskraft som idag kostar oss onödiga pensionskostnader istället för att

Ian Wachtmeister leder allsång under ett valmöte i Furusund, norr om Stockholm.

göra en produktiv arbetsinsats.

Dessutom har vi räknat med dynamiska effekter på 29 miljarder kronor. De dynamiska effekterna uppstår genom att folk arbetar mer (och redovisar mer "vitt") om skatterna blir lägre.

Att på detta sätt öka intäkterna med 29 miljarder, när skattesänkningen är på 200 miljarder, verkar vara en försiktig kalkyl.

Vi har t ex inte alls räknat med det jag kallar Tetra Pak-effekten. Om framgångsrika svenska familjeföretag och familjeföretagare ges rimliga skattevillkor i Sverige skulle vi slippa se företag som Tetra Pak och Ikea flytta sina huvudkontor utomlands.

De skatteintäkter vi skulle få från dessa företag om de stannade kvar är betydligt större än de samlade intäkterna från arvs- och förmögenhetsskatten. Se till att företagen kan stanna i Sverige och att de som redan flyttat utomlands vill flytta tillbaka.

Här skulle det kanske också gå att locka några japanska företag hit, det finns bara ett par stycken japanska företag som valt Sverige för tillverkande verksamhet?

–Det är alldeles riktigt. Vi skall naturligtvis komma ihåg att japanerna hittills valt att etablera sig nere på kontinenten, eftersom vi inte är med i EG. Men den saken är ju på väg att lösas nu. Men skattesituationen kommer att kvarstå som ett svårt hinder för etablering i Sverige.

Jag känner många japanska näringslivsmän och vet att de har en mycket positiv inställning till Sverige som affärspartner. De skulle gärna etablera sig här om villkoren var rimliga.

De brukar säga att Sverige och Tyskland är Europas japaner, vår affärskultur passar den japanska bättre än vad som är fallet med den sydeuropeiska affärskulturen. Vi borde ha alla chanser att vara ett intressant lokaliseringalternativ.

Skattereformen i stort sett bra – men skattestrycket måste ner

På skattesänkningssidan inriktar ni er främst på arbetsgivaravgiften och momsens, varför inte ta itu med inkomstskatten – är Ny Demokrati nöjt med skattereformen?

"Moderaterna säger sig sträva efter minskad politikerakt...men vi attackerar själva det system som moderaterna lever i."

–Jag tycker att skattereformen i stora drag är OK. Men vi vill få ner marginalsatserna från 50 till 40 procent. Hade vi haft kvar det gamla skattesystemet hade tyngdpunkten i våra skattesänkningförslag varit annorlunda. Men nu är skattereformen genomförd utan att skattestrycket har sänkts. Vi vill sänka skattestrycket och använda sänkningen för att förbättra Sveriges internationella konkurrenskraft.

Sverige har tekniskt kunnande och bra produkter, men det räcker inte, vi måste också ha konkurrenskraftiga produktionskostnader. Det kan vi få genom att sänka arbetsgivaravgifterna. Vårt förslag innebär en sänkning av arbetsgivaravgifterna från 38 till 16 procent.

Vi vill också sänka momsens från 25 till 20 procent, utom för läkemedel, livsmedel och en del andra varor, där vi vill gå ned till 9 procent.

Det här har beskrivits som en attack mot välfärden – är det så?

–Nej. Vi har bara föreslagit en åtgärd som inskränker på välfärdspolitiken, införandet av två karensdagar i sjukförsäkringen. Vi är dock beredda att acceptera undantag för personer med sjukdomar som förorsakar många korta frånvaroperioder, t ex astma och vissa handikapp.

att genomföra en massaker på välfärden. Det gäller landstingsrådets välfärd, eftersom vi vill avskaffa landstingen helt och hållet. Därför är nästan alla landstingsråd vansinnigt arga på vår politik.

Sverige med i NATO?

I partiprogrammet vill Ny Demokrati ompröva neutralitetspolitiken.

"Att ställa sig neutral till det som händer i omvärlden i dag är lika obefogat som obegripligt. Man kan inte stå neutral mellan diktatur och demokrati, eller mellan Sovjets diktatur och Baltikumets frihetskämpar... Neutraliteten börjar alltmör likna opportunism och feighet... Vårt försvar och vår utrikespolitik skall därför snarast möjligt anpassas till det europeiska säkerhetssystemet."

I praktiken säger ni att Sverige skall gå med i NATO. Varför sägs det inte i klartext?

–Vi är militärt lika utsatta nu som tidigare. Vi är ett europeiskt land och vi vill in Europa. Vi vinner ökad försvarspolitisk trovärdighet genom att ingå i en militärallians.

Vi vill ansluta oss till det europeiska säkerhetssystem som är

Flertalet av Contras läsare kommer säkert att lägga sina röster för moderaterna eller Ny Demokrati i höstens val, men med rejäla andelar också till Folkpartiet och KdS. De etablerade partiernas program är väl kända och behöver knappast presenteras i Contra.

Ny Demokrati är däremot nya på den politiska scenen. De utsätts ständigt för påhopp och vinklade artiklar i media, som i alltför stor utsträckning styrs av politiska intressen. Contras redaktion har därför funnit det riktigt att ge utrymme för en intervju med partiledaren i "det nya alternativet", Ian Wachtmeister. Det är på få andra ställen som läsarna får tillfälle att ta del av Ny Demokratiska synpunkter som de verkligen är.

på väg att utformas nu, och det utan förbehåll. Dessutom är vi övertygade om att det går att spara pengar genom att vi samordnar vårt försvar med våra europeiska grannars.

Det har rått en viss förvirring i media om Ny Demokratis inställning i försvarspolitiska frågor.

–Vi är anhängare av en kvalificerad svensk försvarsindustri

göra värnpliktsutbildningen attraktiv på den civila marknaden är jag övertygad om att det skulle gå att få ungdomarna att konkurrera om de utbildningsplatser som kommer att finnas kvar.

Håll den etiska debatten vid liv!

Etik och moralfrågor har kommit alltmer i centrum för debatten i politik och kulturliv. Ny

del frågor är det livsfarligt att komma fram till en lösning. Hitler gjorde det och det säger väl allt om var vi skulle kunna hamna om vi den politiska vägen verkligen försökte lösa de stora etiska frågorna. Se på abortfrågan t ex.

Jag menar att det inte går att den politiska vägen komma fram till att livet börjar exempelvis sexton veckor efter befruktningen. Debatten måste hållas ständigt levande. Döds-

hjälp är ännu ett exempel, som kanske är ännu farligare. Tänk om det fanns ett ämbetsverk som fastställde om någon hade rätt till döds hjälp eller ej! Låt oss istället hålla en livlig debatt i denna och andra etiska frågor.

Här kanske jag skall skjuta in att jag rent intellektuellt inte kan komma fram till någon annan slutsats än att kyrkan borde skiljas från staten. Men jag tror inte att svenskarna idag är mogna för ett sådant

beslut. Kyrkan står bildligt talat mitt i byn, den är en central institution även för de svenskar som besöker gudstjänster mycket sällan. Jag tror inte att frågan är mogen att fatta beslut om än!

Vi är emot etablissemangen!

Ibland framförs synpunkten att Ny Demokrati inte behövs, det är bara fråga om en annan förpackning för det program som redan är moderaternas. Vad är Din kommentar?

–Min viktigaste invändning är att vi är ett angrepp mot det politiska etablissemangen. Vi är inte politiker. Vi vill ha minskat politikervälde i Sverige och större utrymme för vanligt folk. Även om moderaterna säger sig sträva efter minskat politiker-makt, så uppfattar jag det mer

som att de vill använda den politiska makten på ett annat sätt än den nuvarande regeringen.

Våra riksdagskandidater har ingen politisk erfarenhet, men det är verklighetens folk, som har erfarenhet från det liv som de flesta svenskar lever. De andra partierna är – oavsett vilket program de står för – en del av det politiska etablissemangen. De har växt upp inom MUF, FPU, SSU osv. Vi är annorlunda.

Vi har också mer konkreta åsikter än moderaterna när det gäller frågor som u-hjälpen, invandringen, uppgiftslämnande till myndigheterna osv.

Vi vill avskaffa SIDA, eftersom de slösat bort skattebetalarnas pengar på socialistiska diktaturländer. Vi vill kanalisera hjälpen via svenska och internationella hjälporganisationer och satsa en stor del av pengarna mot miljöförstöring i våra grannländer på andra sidan Östersjön. När det gäller invandringen har vi tre enkla programpunkter: Ge inte bidrag utan lån som starthjälp till invandrarna, ge dem temporära arbetstillstånd tills frågan om eventuell politisk asyl lösts och kasta ut dem som gör sig skyldiga till brott i Sverige.

Med en sådan politik tror jag att vi sänder rätt signaler till dem som vill komma hit. När det gäller uppgiftslämnande säger vi att staten inte skall snoka i vårt privatliv, som exempelvis i Folk- och Bostadsräkningen. Det måste finnas gränser för hur långt myndigheterna får gå när det gäller att kränka den personliga integriteten, även om det sker i forskningens namn.

Jag måste dock medge att det är svårt att hitta frågor där vi och moderaterna drar åt rakt motsatt håll. Möjligen när det gäller neutraliteten, men kanske inte ens när det gäller den. Men vi vill gå mycket längre och vi attackerar själva det system i vilket de moderata politikerna lever.

Ny Demokrati vill sänka det totala skattetrycket från 57 till 47 procent av bruttonationalprodukten.

och ett starkt svenskt försvar. Men vi får komma ihåg att det aldrig går att ersätta kvalitet med kvantitet, det har vi om inte annat lärt oss av Gulfkriget. Iraks stora numerär hade inget att sätta emot alliansens överlägsna kvalitet.

Vi menar därför att vi kan skära ned antalet ungdomar som genomför värnpliktsutbildningen med hälften. Därigenom får vi mer pengar för att satsa på kvalitet, både när det gäller vapensystem och utbildning.

Det här innebär inte att vi vill avskaffa värnplikten. Den skall finnas kvar, vi vill inte ha en yrkesarmé. Men bara ungefär halva årsklassen skall få förmånen att genomgå värnpliktsutbildningen.

Det är vad försvaret själv säger att de behöver. Genom att

Demokrati har inte profilerat sig i dessa frågor – var står partiet egentligen?

–Det är riktigt att vi inte har moralfrågorna som en karaktärsfråga för partiet. Där tycker jag att KdS och Alf Svensson har gjort en fin insats. De etiska frågorna är väsentliga.

Vårt partis tänkande bygger på de traditionella kristna värderingarna. Att visa hänsyn till andra. Den Gyllene Regeln. Vi vill satsa på en god uppväxtmiljö för våra ungdomar genom att stärka relationerna mellan skola, föräldrar och föreningsliv.

Men tar Ny Demokrati ställning i de frågor som har moraliska och etiska dimensioner?

–Jag menar att vi måste ha en livaktig debatt i de stora etiska frågorna. Men när det gäller en

Ian Wachtmeister tänker satsa helhjärtat på politiken när han kommer in i Riksdagen.

Ny Demokrati representerar en revolution. Vi är för en revolution, den revolution som faktiskt pågår i världen. Det är inte en revolution där man skjuter på varandra, utan en förändring i grunden av systemet. Folket är just nu mer revolutionärt än partierna, det är där vi har en uppgift som nytt parti, att kanalisera de åsikter som finns

i folkdjupet.

Vår blotta existens får de andra partierna att tänka om. När vi gör klara uttalanden i kriminalpolitiken kaxar de andra partierna upp sig, när de upptäcker att det faktiskt går att säga ifrån. Och vårt förslag att göra om lappisorna till kvarterspolis har visst tagits upp på sina håll i kommunalpolitiken.

Ian Wachtmeister satsar helhjärtat på det politiska arbetet

Vi läser ibland att Du sagt att Du skall titta in i riksdagen vid lunchtid, om Du har tid över. Hur är det egentligen med Dina ambitioner i riksdagsarbetet?

–Det där uttalandet är inte korrekt återgivet. Jag räknar med att satsa helhjärtat på riksdagsarbetet. Jag vet vad som krävs och jag är beredd att satsa på politiken. Bert Karlsson har det betydligt svårare, eftersom hans företag ligger i Skara.

Mitt eget företag består av fyra självständiga bolag, som har varsin kvalificerad VD. Jag är därför inte engagerad i den dagliga driften på ett sätt som hindrar mig från att arbeta helhjärtat i politiken.

Jag kanske skall tillägga att jag och Bert inte satt igång det här för att vi vill bli riksdagsmän, utan för att vi kommit fram till att det är enda sättet att se till att något händer.

Slutligen, har Du något att säga speciellt till Contras läsare?

–Contra har gjort en väldigt fin insats genom att informera om vad som verkligen händer i exempelvis Östeuropa. För några år sedan gick det inte att få den informationen alls i andra svenska media.

Jag har genom åren läst många intressanta och kvalificerade artiklar i Contra. Jag tycker att ni på ett helt annat sätt än övriga svenska tidningar ansträngt er för att vara objektiva och skildra verkligheten som den är.

Av Rune Westin

Möte med Dubcek

Kommer den nya Pragvåren i Tjecko-Slovakien att möta samma öde som 1968, eller kommer dess knoppar denna gång att blomma? Frågan var skriven i ansiktet på dem som den 6 maj i år hörde Alexander Dubcek tala i Nya Sydwaales delstatsparlament i Sydney.

Få tillfälles ges i livet när man får träffa en person av den historiska betydelsen att hans namn står tryckt i uppslagsboken i bokhyllan. Dubcek är en sådan person. När hans tolk Lena Adamcova förmedlade hans vädjan om stöd för de sovjetiska reformerna, samt till investeringar i Tjecko-Slovakien, då lyssnade de diplomater, politiker och affärsmän som var närvarande.

De flesta var säkert helt omedvetna om att Michael Leeden – rådgivare 1980 åt dåvarande NATO-överbefälhavare Alexander Haig – när han besökte Sydney 1990 varnade att ekonomiska injektioner från

Väst inte revitaliserar öststaternas ekonomier, och att därför inte en cent bör gå till deras reformer.

Dubcek fick "hjälpstatus" 1968, när han som Tjecko-Slovaekiens ledare införde de reformer som senare samma år resulterade i den sovjetiska invasionen. Han förklarade:

"För 22 år sedan försökte vi frigöra oss från ett totalitärt system och förtjäna vår plats i Europas hjärta. Vi avskaffade censuren, tillät politisk pluralism, stödde privat företagsamhet och rehabiliterade 35 000 offer från den tidigare regimens förtryck.

Dubcek sökte under besöket i Sydney förtroende för att reformerna denna gång skulle lyckas. (Foto: Rune Westin)

Den sovjetiska invasionen kan på ytan ha fått det att se ut som om vi misslyckade, men det slutade trots allt med seger för oss – och inte för angräparna – eftersom de filatropiska idéerna segrade."

"Man kan vinna ett krig mot ett annat land militärt, men man kan aldrig krossa dess idéer", poängterade Ducek. "Det hävdas idag att våra dåtida initiativ var våghalsiga, men de var helt enkelt nödvändiga".

Invasion utan motstånd

Jag har alltid grubblat över trovärdigheten i den sovjetiska avhopparen Anatolij Golitsyns påståenden att Dubček, som i sin ungdom utbildats i Khirgisien i sovjetiska Centralasien och haft ett långt förslutet i kommunistpartiet, 1968 stått i maskopi med de sovjetiska ledarna.

Själv hävdade Dubček under sitt anförande att de 1968 beslutat sig för att passivt tillåta de sovjetiska trupperna att marschera in i Tjecko-Slovakien utan motstånd, därför att man ansett att det var den enda sätten att undvika att blod spilldes. Frågan kvarstod dock, om inte Dubčeks ställningstagande till de sovjetiska invasionstrupperna motiverats av andra hänsyn än de rent filantropiska.

Jag bad Dubček att förklara varför ryssarna, då de inte dragit sig för att mörda den ungerske kommunistiske reformatorn Imre Nagy när de tågade in i Ungern 1956, valt att låta honom leva och därtill anförtro honom ett par statliga utnämningar, inklusive ambassadörsposten i Turkiet?

Dubček svarade att han natten den 21 augusti arresterades av KGB och sedan fördes till flygplatsen, där han tillbringade

hela natten fången i en stridsvagn. Han hade sedan flyttats till Polen, där han känt igen ansiktet på en av de KGB-män som först arresterat honom i Tjecko-Slovakien. Till sist hade han förts till de karpatiska bergen i Sovjet. Han ville inte gå in på de samtal han haft med ryssarna, men konstaterade att t o m flera av hans medhjälpare hade skyltat reformernas misslyckande på honom.

Sovjets påstående att dess styrkor inbjudits av Tjecko-Slovakien avfärdades bestämt av Dubček, som menade sig offentligt ha klargjort att de sovjetiska trupperna inkräktat oinbjudna i Tjecko-Slovakien 1968. Ambassadörsposten i Turkiet hade Dubček fått i juni 1970, dels för att han skulle få en andra chans att förbättra sitt uppförande gentemot Sovjet och dels för att Moskva ville ha honom så långt borta ifrån sig som möjligt. Det var inte någon belöning, hävdade han.

Det bör dock påpekas att Ducek återkallades från Turkiet bara ett halvår efter att han tillträtt ambassadörsposten. Var utnämningen ett svepskäl för att bli av med Dubček, som han själv påstår, skickade Moskva inte bort honom någon längre tid.

Med i EG

Idag har Dubček plötsligt återvänt till den tjecko-slovakiska politikens centrum, som en vålnad från förgången tid. Han hävdade att han till att börja med arresterades (den 17 november), men att han redan den 28 december utnämndes till ordförande för

det tjecko-slovakiska parlamentet.

"Precis som för 22 år sedan", konstaterade han med ett triumferande leende. Den tjecko-slovakiska utrikespolitikens främsta mål är nu att uppnå den jämlikhet med västvärlden landet hade före kriget. Inom loppet av ett år har parlamentet godkänt inte mindre än 99 nya lagar som möjliggör tjecko-slovakiskt medlemskap i EG.

Dubček konstaterade att han hittills inte funnit något som skulle hindra detta. Målet är att bli fullvärdig medlem. Tjecko-Slovakien har, enligt Dubček, upphört med all vapenförsäljning till Mellersta Östern. (En kontroll med amerikanska konsulatet i Sydney visade dock att Tjecko-Slovakien fortfarande säljer vapen till Mellersta Östern. USAs ambassadör i Tjecko-Slovakien, Shirley Temple Black, hade vädjat till tjeckiska UD att upphöra med vapenförsäljningen till Iran och Syrien, samma dag (den 6 maj) som jag träffade Dubček.)

Dubček hoppades att med sina resor kunna bidra ytterligare till freden och säkerheten i världen. Jag frågade honom hur stor han bedömde risken vara för att reformerna rullades tillbaka. Pragvarens store hjälte konstaterade självsäkert att han *inte* trodde att det skulle inträffa.

Redan nästa dag förekom nyheten i Sydneys största dagstidningar att Gorbajov varnat USA för risken för en återgång till det kalla kriget mellan Sovjet och USA var mycket stor. □

Den mest kända bilden från Prag invasionen 1968.

Dubček svarar något svävande på frågan, varför ryssarna inte avrättade honom 1968, när de avrättade den ungerske ledaren Imre Nagy vid invasionen i Ungern 1956.

Vittrar nationalstaten sönder?

Vittrar nationalstaten sönder? är en antologi byggd på ett seminarium hösten 1989. Före professorn och rector magnificus Torgny T Segerstedt resonerar om frihetsbegreppet: Yttre frihet, inre kollektiv frihet och inre individuell frihet. Den yttre friheten, knuten till staten, behandlas i boken.

Dess normsystem bestäms genom statens lagar och skatter. Men utvecklingen har gjort att den nuvarande staten alltmer liknar ett landskap med höga murar omkring, i vilka allt fler hål uppstår. Ett av "hålen" är den växande kunskapen, som inte låter sig hejdas, och den internationella kunskapspridningen.

Erik Dahmén, också professor, pekar på att den längre oinskränkta suveränitet, som tillkommit statsmakten, och som förstärkts i jordens få politiska demokratier genom uttalat folkstöd, nu har begränsats alltmer på det ekonomiska området.

Det går inte att föra ekonomisk politik genom folkomröstningar. Ekonomins internationella beroende har inneburit stora problem att föra konjunkturpolitik nationellt. De nationella ekonomierna har integrerats i det internationella, rörliga ekonomiska livet. Frågan är, om begreppet "nation" kommer att bli föråldrat.

Tor Ragnar Gerholm visar hur omöjlig en styrning av forskning är. Vetenskapen var förut ett hot mot kyrkans suveränitet, nu mot statens auktoritet. Med bl a tre fallstudier illustrerar Gerholm sin framställning.

Före första världskriget kunde Europas jordbruk inte försör-

ja befolkningen. Genom import av Chilesalpeter, också råvara för sprängämnesframställning, kunde bristen i fråga om födoämnen och krut kompenseras. Tysken Fritz Haber lyckades 1913 utveckla en metod för utvinning av erforderliga ämnen

Torgny T Segerstedt (red.)

VITTRAR NATIONAL STATEN SÖNDER?

ur luft och vätgas, vilket dels räddade den tyska krigsmakten vid ammunitions krisen hösten 1914, dels gav det tyska jordbruket möjlighet att hjälpligt försörja befolkningen.

I Norge trodde sig en ung fysiker, Kristian Birkeland, ha konstruerat ett förödande vapen: den elektriska kanonen. Denna statliga beställningsforskning blev dock ett fiasko. "Kanonen" framställde emellertid kväveoxid, och Norsk Hydro kunde bildas och gå ut på marknaden med "norgesalpeter". Gerholm menar att forskning mot "prioriterade" mål har stor chans att misslyckas.

Även fil dr Carl Johan Westholm konstaterar historiens ironier. Karl Marx' vision var statens bortvittrande, men på hans idéer byggdes de totalitära staterna Sovjet och Nazityskland.

Det är rätt att nu föra Hitler till den socialistiska fälla, som namnet på hans parti och ideo-

logi berättigar till. Två sätt finns att ändra den nationella suveräniteten: genom gränsändringar och genom ändring av den politiskt styrda delen av ett lands ekonomi.

Curt Ekholm

*Torgny T. Segerstedt (red.):
Vittrar nationalstaten sönder?
Ratio. ISBN: 91-7568-033-5*

Vid sidan av kriget

Peter Tennant, pressattaché vid brittiska legationen i Stockholm under krigsåren, berättar om sin tjänstgöring i Sverige i en bok med titeln *Vid sidan av kriget*.

Bokens titel överensstämmer med avseende på det krig som återspeglades i frontrapporterna, men däremot inte när det gäller det hemliga kriget, som det "neutrala" Sverige i omfattande utsträckning utgjorde bas för.

Författaren framhåller att de krigförande länderna hade ett gemensamt intresse av att Sverige hölls utanför kriget. För Tyskland var tillgången till den viktiga svenska järnmalmens säkrare om Sverige inte var okuperat. Engelsmännen utnyttjade exempelvis svenskt territorium för understöd till motståndsrörelserna i de ockuperade länderna.

Sverige utgjorde ett värdefullt fönster för underrättelsetjänsterna att kika igenom, en bas för politisk och propagandistisk krigföring både i vit och svart form. I detta sammanhang kan nämnas att den svenska säkerhetspolisen grep 284 agenter för tyskorienterad verksamhet och 935 agenter för pro-allierad

verksamhet.

Tennant tar i boken upp den tyska transittrafiken genom Sverige, vilken från brittiskt håll inte bara föranledde kraftiga diplomatiska påtryckningar, utan även sabotageaktioner mot tyska soldater. Att den svenska regeringen gav efter för de tyska kraven får, anser Tennant, ses mot bakgrund av det misslyckade engelska fälttåget i Norge, Frankrikes kapitulation och vanföreställningen att britterna höll på att begära fredsförhandlingar med Hitler.

Transittrafiken pågick mellan den 8 juni 1940 och den 20 augusti 1943. Under perioden transporterades, enligt Tennant, 2 100 000 tyska soldater till och från Norge.

I samband med det svenska tillkännagivandet i juli 1943 om uppsägning av transitavtalet med Tyskland, kallades 300 000 man in, vilket var den största mobiliseringen sedan våren 1940.

Den brittiska legationen hade

Peter Tennant Vid sidan av kriget

Diplomat i Sverige 1939-1945

ett vittförgrenat kontaktnät i Sverige, och en av Tennants vänner inom polisen var kriminaltekniska institutets chef, dr Harry Söderman. Denne blev av en landsflyktig norsk minister tillfrågad om han kunde utbilda norska polismän i Sverige, så att de kunde ansvara för ordningen i Norge efter befrielsen.

Söderman kontaktade den

svenska regeringen som gav sin välsignelse till projektet. Utbildningen, som var av såväl militär som polisiär art, förlades till ett avlägset och obebott område mellan Uppsala och Norrtälje.

Den på svenskt territorium utbildade norska truppstyrkan omfattade mot slutet inte mindre än 15 000 man, vilka till förfogande hade stora mängder vapen och motorfordon. Denna hemlighållna truppstyrka benämndes i engelska kretsar för "Revolver-Harrys privatarmé".

I kapitlet om Söderman kommer Tennant in på riksdagshusbranden i Berlin 1933. Söderman var som polisexpert med vid undersökningen efter branden, och han kom därvid fram till den bestämda slutsatsen att van der Lubbe själv bar hela skulden. Nya undersökningar i förbundsrepubliken har bekräftat att Södermans slutsats var riktig.

Författaren säger i ett uttalande om de olika vapenslagen i Sverige, att flygvapnet hade nära förbindelser med engelska RAF, medan det fanns starka tyska traditioner inom armén. Det vapenslag som hade de starkaste kopplingarna till Tyskland var emellertid flottan.

Tennants bok är, trots sin subjektiva slagsida, en förbluf-

fande insiktsfull skildring om Sverige under Andra världskriget. En detalj som försämrar helhetsintrycket är de nedsättande personomdömen som författaren ibland gör sig skyldig till.

David Stavenheim

Peter Tennant: Vid sidan av kriget. Legenda. ISBN: 91-582-1477-1

(S) i kris.

Hans Haste uppmanar i en underrubrik de sina att "räta på ryggen". Detta skulle vara ett sätt att avhjälpa "det svenska eländet". Under det att den svenska pressen kritiserar socialdemokratin citerar Haste en amerikansk TV-kommentator: "I ett bra land skriver tidningarna bara om det som är skit. I ett skitland skriver tidningarna bara om det som är bra." Så slätar den gamle gråssossen Haste över krisen i Sverige och krisen för socialdemokratin.

Men författaren är verkligen rädd. På ett möte sade han sig vara "döskraj" för partiets framtid och för låga opinionssiffror.

Svenskarna är, enligt Haste, ett "förbannat otacksamt folk". Vi har det så bra och gnäller så mycket. Många erfarna ombudsmän säger sig inte känna igen

sitt parti. Detta har tolkats som tecken på tilltagande medelklassprägel hos dem själva – inte som kritik mot SAP. I ett land där medborgarna varje vecka (!) sätter sprätt på 300 miljoner på tips spel och dobbel, finns inget att klaga över.

Enligt författaren tyder detta på att vi i själva verket inte är

så fattiga. Exemplet är dock illa valt. Genom den socialdemokratiska skattepolitiken är det numer så gott som omöjligt att bli rik på hederligt, idogt arbete. Till det kommer att det närmast betraktas som suspekt att bli välbärgad genom företagssamhet.

Vill man bli kändis och folkhjärte i Sverige skall man i stället kamma in en hög lotterivinst,

som dessutom är rimligt beskattad.

Haste säger att han skrivit sin bok i vrede och förtvivlan. Man undrar varför. Lönerna stiger och utbyggnaden av den offentliga sektorn fortsätter.

Ett halvår innan Haste skrev den här boken uttalade han i en skrift: "...det kan också medföra att arbetarklassen känner sig överflödig och underlägsen. I så fall medför det risker för socialdemokratin och en försvagning av hela den svenska arbetarrörelsen."

Författaren påpekar att han syfte med boken är att bedriva både analys och agitation. (Sannolikt behövs djup analys och det brådskar.) Boken är en stridsskrift mot den svenska politiken vid början av 1990-talet.

Boken avslutas med orden: "Svensk demokrati har goda möjligheter att återvinna förlorat stöd och förbli stark och framgångsrik också under sitt andra sekel. Svensk socialdemokrati har lite att skämmas över men mycket att vara stolt över. Räta på ryggen sossar!"

Evangelium enligt Haste.

Arne Sundström

Hans Haste: Socialdemokrati i kris. Tiden 1990. ISBN 91-550-3647-3

CONTRA 6 1991

Nästa Contra är nummer 100 från starten! Det ger oss tillfälle att titta i backspegeln på de ämnen Contra tagit upp under åren. I inte få frågor har Contra visat sig få rätt. Vi ska också – för de många prenumeranter som inte var med från början – berätta om Contras utveckling och bakgrund. Men självfallet kommer även aktuella artiklar i nästa nummer. Bl a ska vi titta på risken för att länder som t ex Libyen skaffar sig kryssningsmissiler och andra moderna precisionsvapen.

...kommer i oktober